

Til medlemmene i Universitetets utdanningsutvalg

Innkalling til møte i Utdanningsutvalget – Møte 1 2015

Tidspunkt: 5. februar 2015, Kl. 09.00–12.00

Møtested: Museplass 1, kollegierommet

Forslag til dagsorden:

- I **Godkjenning av innkalling og dagsorden**
- II **Godkjent protokoll fra forrige møte:** [protokoll 19. november 2014](#)
- III **Diverse tilbakemeldinger fra utvalgsleder**

	Side
<i>Orienteringssak</i>	
Sak 1/15 Barneuniversitet Orientering av Jens Eike Schnall	
<i>Drøftingssaker</i>	
Sak 2/15 Melding om internasjonal virksomhet- utdanning 2013 Notat og rapport fra Studieadministrativ avdeling	3
Sak 3/15 Etikk i utdanning Notat fra Studieadministrativ avdeling	6
Sak 4/15 Sensurering og begrunnelse for karakterer Notat fra Studieadministrativ avdeling	10
Sak 5/15 Anbefaling av ny læringsplattform ved UiB Notat fra Studieadministrativ avdeling	13
Sak 6/12 Fakultetenes benevnelser for organisering og styring av oppgaver knyttet til utdanning Notat fra Studieadministrativ avdeling	26
Sak:7/15 Opptak ved UiB Notat fra Studieadministrativ avdeling	31
Sak 8/15 Ny aktivitet under Erasmus+ programmet: Mobilitet i verden Notat fra Studieadministrativ avdeling	39
<i>Vedtakssak</i>	
Sak 9/15 Olsens legat – oppnevning av vurderingskomite	44
<i>Orienteringssaker:</i>	
Sak 10/15 Universell utforming og tilrettelegging ved UiB Notat fra Studieadministrativ avdeling	46
Sak 11/15 Klage fra Psykologisk Studentutvalg- oppfølging Notat fra Studieadministrativ avdeling	4

Kommende saker

- sensurordningen -UHR
  - Studenters suksess
  - SFU-ordningen
  - Kjønnfordelingen på profesjonsstudier
- Orientering -vinner av undervisningspris fra Olav Thon stiftelsen for 2015, Edvin Schei

Årshjulsaker i Utdanningsutvalget:

- April: Utdanningsmeldingen
Mai: Satsingsområder for PEK, utlysning
Mai: Orientering om planer for opptaket
Mai: Nasjonal studiekvalitetskonferanse
September: Opptak og studentrekrutteringsmelding
Oktober: Melding om mottaket
Oktober: Årsmelding fra læringsmiljøutvalget
November: Studieportefølje og opptaksrammer
November: Melding om internasjonalisering
November: Tildeling av PEK-midler
Desember: Internt studiekvalitetsseminar

Ephorte: 2015/1531

**Sak 2/15   Melding om internasjonal virksomhet –
utdanning 2013**

Drøftingssak

Notat fra Studieadministrativ avdeling

Notat

Til: Universitetets utdanningsutvalg

Fra: Studieadministrativ avdeling

Møte: 05. februar 2015

Ephorte: 2015/1531

Bakgrunn

Studieadministrativ avdeling lager årlig en rapport om den internasjonale virksomheten på utdanningsfeltet ved UiB. Rapporten tar for seg både studentmobilitet inn og ut, internasjonale gradsstudenter og kvotestudenter, og lærerutveksling,

I denne rapporten blir UiBs utvekslingstall presentert i form av tabeller og diagrammer. Rapporten gir dermed et bilde av status for flere ulike områder og program. Tall for 2013 blir sammenliknet med tall for tidligere år. Rapporten gir bl. a. en oversikt over hvordan utvekslingsstudenter er fordelt på fakultet og studieprogram, hvilke land og læresteder tiltrekker seg flest utreisende studenter, og oversikt over opprinnelsesland for innvekslingsstudenter. Tallene oppgitt i rapporten er hentet fra DBH og FS, og tar kun med utvekslingsopphold med minst 3 måneders varighet.

NOMA-prosjekt og fellesgrader UiB deltar i er også inkludert. Rapporten inneholder tall over internasjonale gradsstudenter (kvote og selvfinansierte gradsstudenter), samt en oversikt over de studieprogrammer som studentene søker seg til. Dette blir sett opp mot hvor mange som blir tilbudt opptak og nasjonaliteten til dem som møter opp.

- Det ble registrert en stor økning i antall innreisende studenter gjennom avtaler og nettverk fra 2012 til 2013 (fra 676 i 2012 til 796 i 2013). Antall studenter som reiste ut via UiBs utvekslingsavtaler gikk imidlertid ned marginalt – fra 693 i 2012 til 683 i 2013. Det er dessverre fremdeles ubalanse mellom antall inn- og utreisende utvekslingsstudenter. Størst er ubalansen i kategoriene «Erasmus» og «Bilateral». Tendensene som vi har sett tidligere i disse kategoriene fortsetter. I kategorien «Erasmus» er antall innvekslingsstudenter mer en dobbelt så høyt som antall utvekslingsstudenter. I kategorien «Bilateral» er det motsatt – her ser vi at antall utreisende studenter langt overstiger antallet studenter som kommer inn.
- Tallene for 2014 er ikke endelig klare på dette tidspunktet, men ut ifra de foreløpige tallene ser vi følgende tendenser i 2014: Antall innreisende studenter gjennom avtaler og nettverk økte betraktelig i 2014: Sammenlignet med 2013 har både antall innreisende og utreisende studenter gått ned i 2014. Totalantall innreisende studenter i 2014 var 942 (mot 958 i 2013), totalantall utreisende 631 (mot 758 i 2013). Det vil si at nedgangen i antall innreisende i 2014 var marginal, men nedgangen i antall utreisende var betydelig. Når det gjelder utreisende studenter, er nedgangen størst i kategorien ERASMUS, men antallet utreisende studenter i kategoriene BILATERAL, NORDPLUS og INDIVID gikk også ned. Denne negative trenden førte til enda større ubalanse i antall inn- og utreisende studenter i 2014. Når det gjelder innreisende studenter, ser vi at det var en liten økning i kategoriene BILATERAL og NORDPLUS, mens antall innreisende ERASMUS studenter gikk ned.

- UiB er ett av de tre universitetene i Norge som har flest utvekslingsstudenter (både inn- og utreisende), sammen med UiO og NTNU. Sammenlignet med UiO og NTNU sendte UiB også i 2013 ut størst antall utvekslingsstudenter sett i forhold til den totale studentpopulasjonen (UiB: 5.24%; UiO: 3.55%; NTNU: 4.27%). UiB hadde imidlertid lavest antall innvekslingsstudenter sammenlignet med UiO og NTNU i 2013, selv om økningen i antall innvekslingsstudenter fra 2012 til 2013 var høyest ved UiB.
- I liket med 2012 hadde også 28 % av studentene som oppnådde en grad ved UiB i 2013 vært på utveksling. Det har vært en jevn økning i prosentandelen de senere år. I Handlingsplan for UiBs internasjonale virksomhet 2011-2015, vedtatt av Universitetsstyret 14.04.2011, står det at UiBs mål skal være at minimum 30% av de som avlegger en grad ved UiB skal ha hatt et studieopphold i utlandet. UiB nærmer seg dermed måltallet. Også i 2013 hadde 50% av studentene som avla en grad ved Det juridiske fakultet vært på utveksling i løpet av studietiden. Andre fakulteter med høyt antall studenter som har vært på utveksling i løpet av studietiden er Det samfunnsvitenskapelige fakultet (33%) og Det psykologiske fakultet (26%).
- Også i 2013 hadde UiB et meget høyt antall internasjonale søkere til engelskspråklige masterprogrammer og til kvoteordningen.

Drøftingen kan ta utgangspunkt i følgende punkter:

- Overordnet strategi for rekruttering av internasjonale gradsstudenter og innvekslingsstudenter i årene som kommer. Fokuset i rekruttering av innvekslingsstudenter kan være på partneruniversiteter som er populære blant utvekslingsstudentene, f.eks. læresteder i Australia, Canada, USA. På denne måten kan vi oppnå bedre balanse i kategorien «Bilateral» og få flere friplasser for våre studenter hvor avtalen tillater dette. Det kan tenkes at økning i antallet friplasser kan ha en positiv effekt på antall utreisende studenter fra UiB.
- Bruk av utreisende studenter som ambassadører for UiB under delstudieoppholdet.
- Det nye Erasmus+ programmet. Veien videre og strategiske prioriteringer for samarbeid innenfor programmet.
- Hvordan sikre faglig forankring av internasjonaliseringsarbeidet og øke de faglig ansattes involvering i internasjonalt utdannings samarbeid. Sentrale grep for å øke satsingen på utveksling på fakultetsnivå.
- Får vi til god nok faglig og sosial integrering av internasjonale studenter?

Studieadministrativ avdeling, 05.10.2014

Sak 3/15   **Etikk i utdanning**

Drøftingssak

Notat fra Studieadministrativ avdeling

Notat

Til: Universitetets utdanningsutvalg

Fra: Studieadministrativ avdeling

Møte: 5. februar 2015

Ephorte: 15/1534

Bakgrunn

Universitetsstyret vedtok våren 2009 handlingsplan for arbeidet med akademisk redelighet for perioden 2009-2012. Planen inneholdt 22 tiltak, fordelt mellom «proaktive» og «reaktive» tiltak. I den perioden planen gjaldt for, ble det årlig rapportert på framdriften for hvert av de ulike tiltakene.

Rapporten fra 2012, som var det siste året rapporten gjaldt for, viser at tiltakene i all hovedsak er fulgt opp, men med noen tilpasninger der dette har blitt vurdert som hensiktsmessig. Det har kommet inn noen innspill vedrørende temaet etikk i utdanning og oppfølging av enkelte punktene i Handlingsplan for akademisk redelighet. Innspillene blir nærmere omtalt nedenfor.

Det er også gjennomført en rekke tiltak i forbindelse med den proaktive delen av handlingsplanen. Retningslinjene for student-veilederrelasjonen er oppdatert i henhold til handlingsplanen. Videre ble det utarbeidet relevante nettsider der relevant informasjon knyttet til temaet etikk i utdanningen ble samlet, herunder brosjyrene om fusk og håndtering av fusk: <http://www.uib.no/studiekvalitet/77431/etikk-i-utdanningen> og på følgende side ligger det ytterligere informasjon rundt temaet: <http://www.uib.no/studiekvalitet/77566/nyttig-informasjon-studenter-og-ansatte>. Nettsidene inneholder også informasjon om redelighetsutvalget i tillegg til annen relevant informasjon som vedrører etikk i utdanningene ved UiB.

For å få et bilde av antall fuskesaker nå, viser de foreløpige tallene fra UiBs sentrale klagenemnd at det var 33 fuskesaker i 2014 (tallene kan bli justert når endelig årsrapport foreligger). Det har vært til dels store variasjoner i antall fuskesaker de siste 9 årene. I 2007 hadde vi det laveste antall fuskesaker med i alt 15 saker. De siste tre årene har tallet ligget rundt 30 saker i året. Deler av økningen antas å skyldes at fakultetene har blitt flinkere å bruke ephorus og dermed til å avdekke fusk. Mens noe av økningen antas å skyldes naturlige variasjoner, men kan også skyldes en reell økning i fuskesaker.

Under de reaktive tiltakene i handlingsplanen er det fokus på tiltak som skal bidra til å styrke UiBs felles oppfatning av hva som er fusk og annen uredelighet, tiltak for å avdekke fusk, samt tiltak for å styrke saksbehandling ved fusk ved eksamen og annet vurdert studentarbeid. Det er iverksatt en rekke tiltak som til sammen bidro til at til at tiltakene under rapporteringen i 2012 ble vurdert å være oppfulgt. Blant annet som følge av utarbeidingen av brosjyren: ABC ved mistanke om fusk, og prosedyrene som står beskrevet i denne. Klagenemndas rolle og mandat ble også vurdert nærmere, men etter dialog med blant andre KD fikk gjennomgangen ikke utslag i endringer i mandatet.

Vurdering

Det har gått to år siden utløpet av planens funksjonsperiode, og tiltakene som følger av planen har hatt noe tid på å gå seg til. Det har ikke vært en målsetting å ha en full gjennomgang av planen i denne saken. Det kan imidlertid være hensiktsmessig å gå gjennom de innspillene som har kommet inn.

Ett av innspillene omhandler tiltak for å sikre obligatorisk opplæring i etikk og forskningsetikk for alle studenter og ansatte, og å gi kompetanse i veiledning som inkluderer forskningsetikk

for ansatte. Det andre innspillet går på informasjon rettet mot studenter som kun skal være ved institusjonen kort tid, for eksempel utenlandske studenter, og som skal levere skriftlige arbeider den tiden de er ved UiB.

Når det gjelder tiltak for studenter på korttidsopphold/ utenlandsstudenter og internasjonale gradsstudenter, ble det i handlingsplanen identifisert behov for spesielle tiltak og informasjon rettet mot disse gruppene av studenter. Punktet blir i rapporten omtalt som oppfulgt ved at alle utenlandsstudenter får tildelt «fuske-brosjyren». I tillegg får alle et kurs i regi av biblioteket om temaet, samt informasjon om etikk og fusk under informasjonsprogrammet. Disse tiltakene er videreført og blir gjennomført også i dag.

Når det gjelder opplæring av studenter i etikk, går det fram av rapporteringen i 2012 at etikk er en del av ex.phil. opplæringen. Ved studiestart må studentene bekrefte utdanningsplanen der blant annet «bruk av kilder i egne tekster» blir særlig omtalt. Enkelte fagmiljøer orienterer om temaet i orienteringsmøter. Brosjyren om fusk som er rettet mot studenter blir utdelt i enkelte fagmiljøer, og er å finne ved fakultetene og på nett. En del fagmiljøer har også lenker til og informasjon om akademisk redelighet i emneinformasjon mv. på Mi side.

Videre tilbyr UB kurs rettet mot studenter om informasjonskompetanse, herunder sitering og etikk, til alle fagmiljøene ved UiB. Det har vært en jevn økning i antall fagmiljøer som benytter seg av dette tilbudet. Tilbudet benyttes både på bachelor og masternivå, og kan formsys etter behov.

Når det gjelder proaktive tiltak, er det særlig to av tiltakene i planen som særlig retter seg mot ansatte. Det ene punktet var at det bør opprettes permanente, frittstående emner i forskningsetikk/ vitenskapsetikk og informasjonskompetanse, og at dette kurstilbudet også bør ha kapasitet til å kunne tilby kursplasser til andre enn kun nyansatte. I tillegg ligger det inne et punkt om at det utredes mulighet og behov for opplæring av stipendiater med undervisningsplikt, der blant annet UiBs etiske verdier og normer og avdekking av uredelighet i utdanning inngår.

Når det gjelder etablering av emner om forskningsetikk/ vitenskapsetikk og informasjonskompetanse for ansatte, ble det etablert et slikt tilbud i 2012, i regi av Program for universitetspedagogikk og UB. Tilbudet er imidlertid nå lagt ned som følge av at det var få ansatte som valgte kurset.

Det andre punktet er rettet mot stipendiater med undervisningsplikt, og sier at det bør utredes mulighet og behov for opplæring av stipendiater med undervisningsplikt i blant annet UiBs etiske verdier og normer og å forebygge og avdekke uredelighet i utdanningen. UB tilbyr kurs for Phd.-kandidater for alle fakulteter, der sitering og redelighet er viktige tema. De fleste fakultetene benytter seg i dag av dette tilbudet.

Når uniped – miljøet nå blir utvidet med nye stillingshjemler fra 2015 bør det vurderes om et undervisningstilbud til stipendiater med undervisningsplikt, herunder kurs i veiledning og forskningsetikk, bør prioriteres.

Drøfting

Har vi et tilstrekkelig systematisk arbeid rundt opplæring for studenter i forskningsetikk, og er det behov for nye tiltak rundt dette? Er det behov for en ny handlingsplan i etikk?

Drøftingspunkter:

- Fungerer etikkopplæringen av nye studenter ved UiB, inkludert de som kommer seint i studiet og utenlandske studenter, godt nok? Dersom ikke, hvilke forbedringsmuligheter finnes det?

- Har ansatte i veilederposisjon tilfredsstillende kompetanse i å lære studenter/ kandidater opp i forskningsetikk? Hvilke tiltak kan eventuelt være aktuelle dersom det er behov for økt kompetanse.
- Hvordan UiB kan stimulere fakultetene og ikke minst instituttene til å styrke opplæringen i forskningsetikk (for eksempel forsknings etisk kurs for MA-studenter ved AHKR)

*Saken legges fram for utdanningsutvalget til **drøfting**.*

Sak 4/15   Sensurering og begrunnelser for karakterer

Drøftingssak

Notat fra Studieadministrativ avdeling

Notat

Til: Universitetets utdanningsutvalg

Fra: Studieadministrativ avdeling

Møte: 5. februar 2015

Ephorte: 15/1535

Bakgrunn

I møte i utdanningsutvalget i november 2014, ble det tatt opp spørsmål knyttet til begrunnelser for sensur. Studenter som ber om å få begrunnelse for sensur, har rett på dette forutsatt at nærmere angitte frister for kravet er overholdt. I møtet ble det stilt spørsmål ved hvilke regler som gjelder ved begrunnelser for sensur, og hvilke praksiser som er i samsvar med regelverket når det gjelder begrunnelsens form. Det ble også stilt spørsmål ved om det er behov for felles retningslinjer for sensorer ved UiB.

Det varierer fra år til år hvor mange slike forespørsler om begrunnelser som kommer i de ulike emnene og det er naturlig nok de emnene med flest studenter som utgjør den potensielt største belastningen for sensorene med tanke på sensorbegrunnelser. Det ble derfor stilt spørsmål om hvilket handlingsrom sensorene har for måter å gi begrunnelser på innenfor gjeldende regelverk, samtidig som kvalitet og læring for studentene blir ivaretatt.

Formålet med denne saken er derfor todelt. På den ene siden er formålet å informere om hvilke regler som regulerer begrunnelser for sensur, og ulike måter begrunnelser for sensur kan bli gitt på. På den andre siden er hensikten å få drøftet om det er behov for en felles veileder for sensorer som gjelder for hele UiB, og i så tilfelle hva en slik veileder bør inneholde.

Rammeverket for begrunnelser

UH-loven og UiBs studie- og gradsforskrift setter rammene for begrunnelser i forbindelse med sensur.

*Universitets – og høyskoleloven § 5-3, slår fast at kandidaten har rett til å få en begrunnelse for karakterfastsettingen av sine prestasjoner. 1. ledd setter nærmere bestemmelser om tidsfrister for krav om begrunnelser. I 2. ledd heter det at begrunnelse normalt skal være gitt innen to uker etter at kandidaten har bedt om dette, og at begrunnelse gis *mundtlig eller skriftlig etter sensors valg*. Det heter videre at det i begrunnelsen *skal gjøres rede for de generelle prinsipper som er lagt til grunn for bedømmelsen og for bedømmelsen av kandidatens prestasjon*. (saksbehandlers utheving)*

I J.F.Bernts kommentarer til UH-loven, går det fram at presiseringen om at begrunnelsen kan være muntlig eller skriftlig er gitt fordi antall eksamenskandidater og antall eksamensbesvarelser varierer sterkt fra fag til fag, og at en generell plikt til å gi skriftlig begrunnelse vil kunne medføre urimelig mye merarbeid i fag der sensorarbeid fra før er en stor belastning (s. 114).

UiBs Grads og studieforskrift

<https://regler.app.uib.no/regler/Del-2-Forskning-utdanning-og-formidling/2.2-Utdanning/2.2.2.-Forskrift-om-opptak-studier-vurdering-og-grader-ved-Universitetet-i-Bergen/Forskrift-om-opptak-studier-vurdering-og-grader-ved-Universitetet-i-Bergen>

UiBs grads- og studieforskrift § 7 regulerer studenters rett til begrunnelse ved sensur. I §7,4 går det fram at det ved kunngjøring av sensur skal opplyses om retten til å kreve

begrunnelse for karakterfastsettelsen, jf. UH-loven §5-3. Av forskriftens §7.5 heter det at krav om begrunnelse også gjelder for klagesensur, og at krav om begrunnelse for karakterfastsettelsen skal stiles til fakultetet. Av relevans for bestemmelsene for begrunnelser er det videre at det i § 7.2 går fram at vurderingskriteriene som benyttes ved sensuren bør i størst mulig grad være tilgjengelige for studentene. Dersom det blir utarbeidet retningslinjer til bruk for sensor(ene) ved den enkelte vurdering, skal disse være tilgjengelige for enhver etter at sensurvedtaket er kunngjort.

Det er utover dette ikke gitt noen bestemmelser i forskriften som utdypet eller avgrenser lovens bestemmelser om begrunnelsens form.

Vurdering

UH-loven slår fast at begrunnelsene kan gis muntlig eller skriftlig etter sensors valg.

I UH-loven heter det at det i begrunnelsen *skal gjøres rede for de generelle prinsipper som er lagt til grunn for bedømmelsen og for bedømmelsen av kandidatens prestasjon.*

Når det gjelder spørsmålet om det er tilstrekkelig å ha en felles gjennomgang av karakterfastsettelsen, vil en gjennomgang i plenum om de generelle prinsippene for karakterfastsettelsen være mulig. Imidlertid henspeler «kandidatens prestasjon» til den enkeltes prestasjon, noe som vil være mindre hensiktsmessig å ta i en plenumssituasjon.

Det er ulik praksis når det gjelder håndtering av begrunnelser for sensurering rundt om på fakultetene. Det er derfor ønske om å få drøftet om praksisen rundt sensurering bør samordnes i større grad enn hva den er dag.

Saken legges med dette fram for Utdanningsutvalget til **drøfting**.

27.01.15/TOVST

Sak 5/15   Anbefaling av ny læringsplattform for UiB

Orienteringssak

Notat fra Studieadministrativ avdeling

Notat

Til: Universitetets utdanningsutvalg

Fra: Studieadministrativ avdeling

Møte: 05. februar 2015

Ephorte: 15/1536

Bakgrunn

I forbindelse med utskiftning av dagens læringsstøttesystem Mi side ble utvelgelseskriterier for ny læringsplattform lagt frem for UU til drøfting i møte 19.11.14 (sak 50/14) og behandlet videre i prosjektgruppen 15.12.14 og 26.01.15. Høsten 2014 gjennomførte DigUiB i tillegg en kartleggingsundersøkelse blant vitenskapelig ansatte ved UiB vedrørende digitalisering av undervisningen. Når ledelsen ved DigUiB-programmet gjennomfører fakultetsvise møter i desember-februar, har de med seg resultatene fra kartleggingen.

Under utdanningsutvalgets behandling av saken ble det påpekt at kartleggingsundersøkelsen blir viktig i det videre arbeidet med kriterier og valg. Kriteriene har siden vært behandlet i prosjektgruppen for valg av ny læringsplattform, og gruppen har også gjort en anbefaling av system, utfra disse kriteriene.

Utdanningsutvalget ønsket i møtet i november en orientering om forslag til valg av plattform, før denne legges fram for styringsgruppen til endelig beslutning.

Utvelgelsesprosessen

De innspill og ønsker som er innmeldt i kartleggingen fra høsten 2014 samsvarer i stor grad på tvers av fakultet og også på tvers av brukergruppene. Innspillene harmonerer med behovsmeldingene som ble samlet inn i 2012. Kartleggingen som ble gjennomført i 2014 begrenset seg til vitenskapelig ansatte, mens behovsanalysen i 2012 inkluderte behovsmeldinger fra alle sentrale brukergrupper, også studentene. En del av ønskene som ble kartlagt fremmes av både vitenskapelig ansatte og studenter.

Kartlagte ønsker og behov

Gjennomgående viste kartleggingen hos vitenskapelig ansatte ønsker om:

- Et mer moderne og intuitivt brukergrensesnitt, der det er lett å navigere
- Muligheten for å kunne lage egne grupper innenfor eller på tvers av emner
- Støtte for samtale- og samhandlingsfunksjonalitet
- God støtte for innlevering av oppgaver
- Muligheter for innlegging og avspilling av video, og også å kunne gjøre opptak av video
- Å kunne se informasjon om emner som en ikke er tilmeldt i
- At systemet er tilgjengelig på mobile enheter
- God støtte for quiz, flervalgsoppgaver, spørreundersøkelser og annen testfunksjonalitet
- Sporing av om studentene har lest meldinger
- Trygghet for at materiale som ikke kan publiseres offentlig, bare er tilgjengelig for gitte brukere
- Mulighet for å endre kalender, f.eks. med innleveringsfrister og når en forelesning blir flyttet

- Kommenteringsfunksjonalitet
- Gjenbruk av undervisningsmateriale

Studentene fokuserte på følgende funksjonalitet:

- At systemet er svært brukervennlig
- Pålogging bare en gang
- Å kunne opprette egne grupper
- Tilgjengelighet på mobile enheter
- Integrasjon med sosial programvare

Utvelgelseskriterier

På bakgrunn av kartleggingene har prosjektgruppen for ny læringsplattform utarbeidet et sett med utvelgelseskriterier. Disse er i hovedsak basert på funksjonelle kriterier knyttet til faglig-pedagogisk aktivitet, både fra faglærer og studentens perspektiv.

En ny læringsplattform skal være fleksibel og fremtidsrettet. I dette ligger blant annet at den må gi langt bedre støtte til undervisere og studenter i deres undervisnings- og læringsprosesser enn dagens system gjør. Det er forventet at den nye løsningen må kunne være UiBs hovedsystem for læringsstøtte i minst 10 år fremover. Det krever en kontinuerlig utvikling av løsningen for å imøtekomme nye trender og bruksområder.

Når ny løsning velges skal faglig-pedagogiske aspekter særlig vektlegges, som for eksempel støtte for deling, gjenbruk og kombinerings av digitale læringsressurser. Det må være god støtte for bruk av multimediaobjekter i design av læringsaktiviteter, herunder avspilling og opptak av video, lyd og bilder. Studenter og undervisere benytter i dag sosial programvare som supplement til Mi Side. Det er viktig at den nye løsningen har integrasjonsmuligheter til de mest brukte applikasjoner innen sosial programvare. Den nye løsningen må støtte økt interaksjon og samhandling mellom brukerne, og mulighet for å opprette grupper innenfor og på tvers av emner. Studenter må også kunne opprette grupper for egne personlige læringsnettverk. Funksjonalitet for kommentering i tekster er svært viktig å videreføre i den nye løsningen. Quiz, flervalgsoppgaver, spørreundersøkelser og andre testmetoder for undervisningsvurdering må støttes. Det må være enkelt å levere inn oppgaver i systemet.

Systemet må være svært brukervennlig og intuitivt. Det må være lav terskel for å ta systemet i bruk. I dette ligger at universell utforming og spørsmål knyttet til språk bør utredes grundigere i det videre, slik at vi sikrer at UiBs læringsplattform blir universelt utformet, og at den blir tilgjengelig på norsk og engelsk.

Visse administrative aspekter må også tas stilling til, slik som systemets evne til å gjenspeile organisasjonsstrukturen på alle nivå. Systemet må støtte ulike brukerroller, også egendefinerte, samt tilby en finkornet tilgangsstyring på flere nivåer av løsningen. Det er viktig med stor fleksibilitet i å tilgjengeliggjøre innhold til ulike brukergrupper, også brukere som ikke har UiB-tilhørighet. Løsningen må kunne brukes på mobile enheter.

Evalueringsprosessen

Det var et krav at løsning for ny læringsplattform skulle være bygget på åpen kildekode. Etter anbefaling fra IT-direktør, i notat 15.09.2014 til arbeidsutvalget for styringsgruppen til DigUiB:

“For å realisere Universitetet i Bergen sine ambisiøse mål for DigUiB, er det nødvendig med tilpasning og fleksibilitet i et LMS. UiB bør derfor søke å realisere nytt LMS gjennom åpen kildekode, og man bør legge dette til grunn i det videre arbeidet. UiB bør iverksette arbeid for valg av plattform høsten 2014.”

Etter å ha undersøkt ulike løsninger basert på åpen kildekode og sett på hvilke læresteder som har tatt disse løsningene i bruk, ble det klart at det var 3 systemer som pekte seg ut: Moodle, Sakai og Canvas. Vi gikk så videre med å evaluere disse systemene.

Systemer som er undersøkt

Det ble gjennomført en studietur 18.01-20.01.15 til England, med en bredt sammensatt gruppe bestående av prosjektgruppen og representanter fra IT-avdelingen og fra ledelsen.

Følgende personer deltok:

Oddrun Samdal	Viserektor for utdanning Leder for styringsgruppen for DigUiB
Christen Soleim	Avdelingsdirektør, Studieadministrativ avdeling Medlem av prosjektgruppen for ny læringsplattform Medlem av styringsgruppen for DigUiB
Tore Burheim	Avdelingsdirektør, IT-avdelingen Medlem av styringsgruppen for DigUiB
Marianne Huse	Seniorrådgiver, Studieadministrativ avdeling Administrativ leder for DigUiB-programmet Sekretær for styringsgruppen for DigUiB
Karianne Omdahl	Seniorkonsulent, Studieadministrativ avdeling Administrativ prosjektleder for ny læringsplattform
Sidsel Storebø	Seksjonsleder, IT-avdelingen Medlem av prosjektgruppen for ny læringsplattform
Cato Kolås	Senioringeniør, IT-avdelingen
Sigurd W. Hystad	Førsteamanuensis, Institutt for samfunnspsykologi Vitenskapelig prosjektleder for ny læringsplattform
Khalid Mughal	Førsteamanuensis, Institutt for informatikk Medlem av prosjektgruppen for ny læringsplattform
Ørjan Leren	Seksjonssjef, Det medisinsk-odontologiske fakultet Medlem av prosjektgruppen for ny læringsplattform
Harald Wiker	Professor, Det medisinsk-odontologiske fakultet Medlem av prosjektgruppen for ny læringsplattform
Nina Morlandstø	Rådgiver, Emano AS Administrativ prosjektleder for ny læringsplattform

Gruppen besøkte følgende universiteter:

- University of Essex som har Moodle
- University of Oxford som har Sakai
- University of Birmingham som har Canvas

Inntrykk og evaluering av de ulike systemene

Gruppen har basert evalueringene av løsningene på en funksjonell vurdering av systemene, der faglig-pedagogiske aspekter er vektlagt. Evalueringene er i stor grad basert på presentasjoner vi fikk hos universitetene vi besøkte på studieturen. I beskrivelsene nedenfor trekker vi frem aspekter ved det respektive systemet som skiller seg fra de to andre.

Alle tre systemer vurderes som integrasjonsvennlige, robuste og stabile.

Sakai

Sakai har eksistert siden 2004 og sprang ut av et samarbeid mellom amerikanske universiteter. Per september 2012 var Sakai anslått til å være i produksjon ved over 300 læresteder. Bruken av Sakai ser ut til å ha en nedadgående trend. Det er flere store læresteder som går fra Sakai og to av institusjonene som var med på å grunnlegge Sakai og som har vært de største pådriverne og bidragsyterne har i senere tid besluttet å gå ut av samarbeidet og over til andre store løsninger.

Sakai har et mer moderne brukergrensesnitt enn Moodle. Her var god støtte for om kurs og publiseringer skulle være åpent tilgjengelig eller ikke.

Det er en risiko for at Sakai Project kan få en markant nedgang i bidrag til videreutvikling de neste årene. Nødvendigheten av kontinuerlig utvikling av løsningen for å imøtekomme nye trender og bruksområder står dermed i fare for å ikke kunne oppfylles, og løsningen blir av den grunn ikke tatt med videre i vurderingen.

Moodle

Moodle har 72 millioner brukere fordelt på 64 000 læresteder over hele verden. Systemet har eksistert siden 2002 og har sitt utspring i Australia. Mange læresteder synes å bruke Moodle som et tilleggssystem hos visse fagmiljø. Dette er også tilfelle hos UiB. Det er blanding av kommersielle og ikke-kommersielle bidragsytere til Moodle.

Moodle har mye av den funksjonaliteten vi ser etter. Opplevelsen av Moodle er at systemet er fokusert rundt at det er underviser som produserer og publiserer innhold og studentene som mottar innholdet, og således ikke støtter interaksjon mellom student og underviser så godt. Vi kan heller ikke se at Moodle tilbyr en lignende kommenteringsfunksjonalitet som den som er tilgjengelig via Mi Side i dag. Moodle har til gjengjeld et godt rapporteringsverktøy som gir støtte for brukerstatistikk og læringsanalyse.

Moodle fremstår noe mer umoderne i sitt brukergrensesnitt enn de to andre løsningene vi har sett på. Blant annet gav demonstrasjonen oss inntrykk av at Moodle langt på vei er tekstbasert og gjør oss usikker på hvor godt løsningen understøtter bruk av multimedia og kombinerer av digitale læringsobjekter. Det virker ikke som om Moodle har et optimalt grensesnitt for mobile enheter.

Moodle er bygget opp av ulike moduler som gjør det enkelt å legge til nye moduler og dermed ny funksjonalitet. En av styrkene til Moodle er at det finnes svært mange moduler og plug-ins tilgjengelig for utvidelse av løsningen. Dette kan gi flere muligheter for utvidet funksjonalitet. Det kan imidlertid være tidkrevende å holde seg oppdatert på hvilke moduler som til enhver tid finnes og i hvor stor grad de overlapper med andre moduler. Essex hadde satt opp en egen instans av Moodle for informasjon som skulle være åpent tilgjengelig. Dette virker mer tungvint enn de to andre løsningene vi undersøkte.

Canvas

Canvas utvikles av det amerikanske selskapet Instructure. De selger hovedsakelig systemet som en sky-løsning. Instructure har eksistert siden 2008 og har i dag mer enn 350 ansatte. I

2010 lanserte de Canvas på åpen kildekode. Canvas har 12 millioner brukere og er i bruk på mer enn 800 læresteder.

Canvas har et moderne grensesnitt. Universitetet i Birmingham fremhevet at det var svært lav terskel for å ta systemet i bruk og at det var svært brukervennlig. Dette er også det inntrykket vi sitter igjen med etter demonstrasjon av systemet. Støtte for mobile enheter er også svært god. Rolle og tilgangssystemet er svært fleksibelt og finkornet, noe som gjør at det er mulig å gi tilganger og tilpasse disse på mange nivåer. Canvas har god støtte for kommenteringsfunksjonalitet for både studenter og undervisere. Undervisere kan også kommentere i teksten. Løsningen har lovende integrasjonsmuligheter for eksterne samarbeidsverktøy, noe som særlig studentene understreker er et viktig behov å få dekket. Canvas tilbyr dessuten versjonskontroll på innhold helt ned på komponentnivå, og har mulighet for å aktivere "student view" slik at man kan oppleve systemet fra studentens perspektiv. I Canvas kunne alle brukere via et personlig panel håndtere varslinger. Viktige elementer som f.eks editorer er gjennomgående like og gjenkjennbare gjennom hele systemet. Det er svært lett å produsere læringsmateriell som en kombinasjon av tekst og multimedieobjekter. En kan også gjøre opptak av video direkte i editoren. Canvas vurderes som svært god på å understøtte en struktur som speiler organisasjonens mange nivåer.

Anbefaling

På bakgrunn av ovennevnte kriterier og evaluering mener prosjektgruppen at Canvas framstår som den beste plattformen med hensyn på vektlagt funksjonalitet. Gruppen anbefaler derfor styringsgruppen for DigUiB-programmet å beslutte at det arbeides videre med dette som utgangspunkt.

Saken legges med dette fram for utdanningsutvalget til orientering.

Vedlegg

NOTAT

15.september 2014

Om: Noen vurderinger knyttet til DigUiB
Til: Arbeidsutvalget for styringsgruppen for DigUiB
Fra: Tore Burheim

Anbefaling

Med mål om å bidra til å realisere visjonene for DigUiB og å utnytte mulighetene som ligger i klyngetenkningen rundt Media City Bergen gir vi i dette notatet følgende anbefalinger:

- Universitetet i Bergen bør aktivt søke å utnytte de teknologiske mulighetene som ligger i et samarbeid med teknologiklyngen rundt TV2 i realiseringen av DigUiB. Man bør søke å formalisere dette samarbeidet, spesielt dersom dette skal inngå i en plattform for digital undervisning og formidling ved UiB.
- For å realisere Universitetet i Bergen sine ambisiøse mål for DigUiB, er det nødvendig med tilpasning og fleksibilitet i et LMS. Et ferdig kommersielt produkt eller tjeneste vil kunne bli en hemsko. UiB bør derfor søke å realisere nytt LMS gjennom åpen kildekode, og man bør legge dette til grunn i det videre arbeidet. UiB bør iverksette arbeid for valg av plattform høsten 2014 med sikte beslutning i desember 2014.
- Det bør legges opp til et smidig utviklingsløp for ny LMS for UiB der man fokuserer på behov, leveranser og løpende involvering av brukere og mindre på oppfyllelse av en liste av krav. Utviklingsfasen i prosjektet *Ny LMS for UiB* bør organiseres i henhold til dette. Kompetanse må bygges opp i løpet av høsten 2014. Samtidig må man etablere et stramt regime knyttet til kostnadskontroll og framdrift.

En helhetlig tilnærming – samhandling og inndeling for DigUiB

DigUiB er et program som omfatter både prosess, organisasjon og teknologi relatert til digitalisering av undervisning og formidling ved UiB. Det er vesentlig at man har denne helhetstenkningen både i utvikling av systemer og verktøy, i innføringen i organisasjonen samt i organiseringen av prosjektet. Selv om vi i dette notatet vil fokusere på teknologi og systemdelen må man ikke undervurdere organisasjon og kultur. Det er viktig at man begynner å arbeide med dette for å sikre en vellykket innføring og endringsprosess og etablerer organisatoriske strukturer for å ivareta dette. Samtidig inneholder teknologidelen også et ikke-teknisk element. Dette omfatter metodeelementet i teknologibegrepet, altså hvordan man bruker verktøyene man har og hvilke verktøy som er mest optimale for ulike formål. I DigUiB kontekst innebærer dette maskin- og programvares møte med pedagogikk, formidlings- og undervisningsprosesser, bruk av blandet digitale kanaler for formidling og kommunikasjon som inngår i en helhet av lærings- og formidlingsprosesser.

Før vi ser på hvordan vi kan utnytte Media City Bergen konseptet inn i dette kan vi kort se litt på de ulike elementene i DigUiB.

Lærings- og formidlingslab (Læringslab) omfatter den innovative, forskningsdrevne aktiviteten knyttet til digital undervisning og formidling. Konseptet inneholder både den organisatoriske enheten, aktiviteter og den infrastruktur og teknologi som utvikles og benyttes. Den underliggende fysiske infrastrukturen vil til en viss grad deles med digital undervisning og formidling til produksjon av digitalt innhold. Dette omfatter blant annet studio og mer avansert opptaksutstyr. Etablering av Læringslab er nært knyttet til etableringen av Media City Bergen og vil fra 2017 ha sitt fysiske tilholdssted der. Nærmere avklaringer og planlegging med hensyn på organisering, avgrensning, oppgaver og aktiviteter vil det være opp til prosjektet å drive fram sammen med øvrige interessenter. Imidlertid ser man for seg at det etableres en midlertidig løsning fram til 2017 som et prosjekt med noe fysisk infrastruktur. Man kan her se for seg at Læringslab vil inneholde aktiviteter der mye av de mer innovative delene knyttet til metode og teknologi vil være sentrale elementer. Her er kombinasjonen av pedagogisk kompetanse, erfaring fra kringkasting og formidling, to-veis kommunikasjon via digitale flater, nye formidlingskanaler, blandet læring samt ny og innovativ teknologi sentrale elementer.

Digital undervisning og formidling: Dette omfatter kombinasjonen av verktøy, systemer, programvare, utstyr, infrastruktur, arbeidsprosesser, metoder, organisering, kultur og holdninger som må realiseres for at UiB skal kunne ta i bruk og gjennomføre digital undervisning og formidling. Presisering og avgrensning av hva man legger i digital undervisning skal gjøres i prosjektet, men dette inneholder mange elementer der man tar i bruk den innovasjon man gjør i Læringslab sammen med de mer tradisjonelle digitale verktøy og annet utviklingsarbeid ved UiB knyttet til digital undervisning. Vi ser for oss at Digital undervisning vil bruke noe av infrastrukturen som etableres i regi av Lærings- og formidlingslab.

LMS: Dette omfatter ny LMS¹ (Learning Management System) for UiB. Ny LMS omfatter en helhetlig plattform for organisering av undervisningen, interaksjon mellom foreleser og student, mv. Ny LMS vil måtte integrere innhold og systemer fra Digital undervisning, og dermed også bygge grensesnitt mot det som settes sammen i Lærings- og formidlingslab. Det er vesentlig at en ny LMS må gi frihet til å kunne integrere nye og innovative løsninger fra Lærings- og formidlingslabben, men også fra andre steder og leverandører, andre initiativ og at Universitetet i Bergen har full styring over dette.

Digital vurdering: Dette omfatter både digital eksamen på UiB og studentens eget utstyr, men også konseptene, prosessene og verktøyene for å kunne gjennomføre digital vurdering underveis. Dette skal dekke hele eksamens- og vurderingsprosessen. De løsningene og systemene man skal benytte innen digital vurdering må integreres tett med LMS og andre systemer (for eksempel Felles Studentsystem FS). Det kan være at LMS støtter deler av prosessene knyttet til digital vurdering.

Samhandling med teknologiklyngen rundt TV2 - Bergen Medieplattform

Sammen med mediebedriftene i Bergen og medierelaterte teknologibedrifter har Universitetet i Bergen etablert Media City Bergen. Et vesentlig element i Media City Bergen er innovasjon gjennom samspill mellom de involverte aktørene. Spesielt relevant for DigUiB er samspillet mellom UiB og teknologiklyngen med utspring i TV2. I en digital utvikling av undervisningen der man går fra

---

¹ Bruker den engelske forkortelsen LMS da denne er godt innarbeidet, og i mangel på et innarbeidet godt norsk begrep.

forelesninger med gruppeundervisning, oppgaveløsning og innlevering, til en blandet, integrert og digitalisert undervisning er dette relevant. Ser man på en slik blandet digitalisert undervisningsprosess med strømming, video, blogg, chat, integrerte sosiale media, mv vil denne ha betydelig overlapp med hensyn på digitale kommunikasjonskanaler for moderne kringkasting. Dette gjelder ikke minst teknologibiten men også formidlingselementet. Teknologiklyngen rundt TV2 har vesentlig kompetanse, erfaring og teknologi på dette området. Gjennom et samarbeid der man utnytter dette inn i digitalisering av undervisningen ved UiB kan man berede grunnen for et innovasjon- og et kvalitetsnivå som ellers vil være vanskelig å oppnå. Denne teknologi- og formidlingskompetansen sammen med UiBs organisasjon og faglige innhold samt satsning på digital undervisning og formidling gir oss et betydelig potensiale. Denne innovasjonen er det man prøver å få til både i DigUiB og i Media City Bergen.

Det har i dialogen mellom UiB og teknologiklyngen blitt brukt benevnelsen Bergen Medieplattform om samlingen av systemer som teknologiklyngen knyttet til TV2 tilbyr totalt sett. Man kan her se for seg et grensesnitt (API) mot disse systemene fra UiBs systemer for digital undervisning og LMS. Gjennom et samarbeid knyttet til Læringslab kan man da drive innovasjonsaktiviteter opp mot dette der man kan prøve ut nye teknologier, pedagogiske tilnærminger, og produksjonsprosesser, før man ruller dette ut i UiBs ordinære undervisningssystemer med integrasjon mot systemer og verktøy for digital undervisning ved UiB. Dette kan skape den innovative kraften man ønsker.

IT-avdelingen har allerede startet et samarbeid med Vizrt knyttet til VizOne for lagring av video og annet digitalt materiale. Per september 2014 er dette i oppstartsfasen og plattformen vil bli tatt i bruk av Infomedia, og det diskuteres med Universitetsbiblioteket og Kommunikasjonsavdelingen om ytterligere bruk. Det er ønskelig å kunne starte arbeidet med å gå dypere og mer i detaljer på arkitektur og teknologi i forhold til de andre elementene der det store potensialet ligger.

Dersom DigUiB skal kunne ta i bruk nye løsninger basert på dette samarbeidet og Bergen Medieplattform, er man nødt til å etablere et mer formalisert forskning- og utviklingssamarbeid. Gjennom dette kan man både få den forpliktelsen man trenger fra begge parter samt få et utviklingsløp knyttet til digitalisering av undervisningen som gir det tilstrekkelige handlingsrom uten at dette på noen måte kommer i konflikt med blant annet Lov om offentlige anskaffelser.

Grunnleggende er at man får etablert en gjensidig forpliktelse og intern oppmerksomhet slik at vi kan få sikret en gjennomføringsevne. Man trenger også å avklare rammene for et slikt samarbeid både teknisk, ressursrelatert og kommersielt.

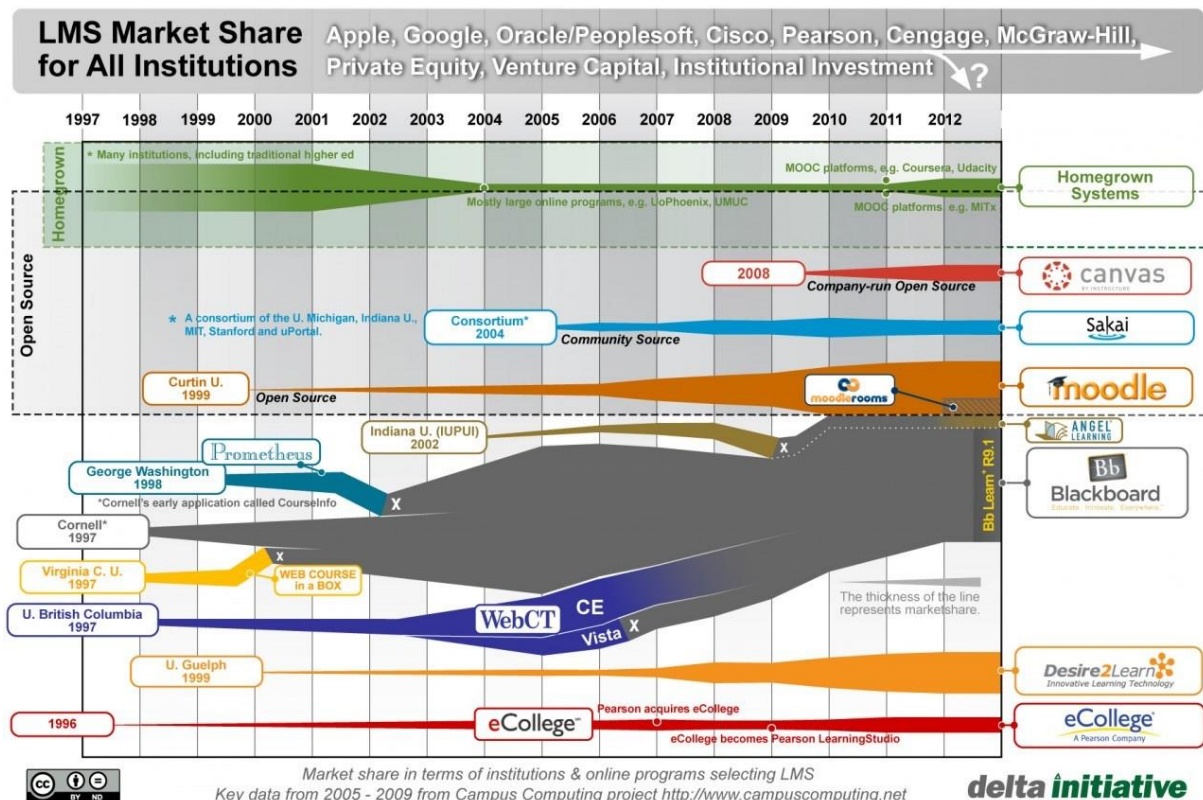
Det vil dog understrekes at det ikke er sikkert at man vil lykkes her. Både tekniske, kommersielle, juridiske, organisatoriske og kulturelle aspekter vil kunne skape utfordringer. Imidlertid kan vi øke sannsynligheten for suksess gjennom god ledelsesforankring og tyngde inn i initiativet.

Basert på disse vurderingene er det grunnlag for å gi følgende anbefaling:

- Man bør aktivt søke å utnytte de teknologiske mulighetene som ligger i et samarbeid med teknologiklyngen rundt TV2 i realiseringen av DigUiB. Man bør søke å formalisere dette samarbeidet, spesielt dersom dette skal inngå i en plattform for digital undervisning og formidling ved UiB.

Konsekvenser for valg av LMS og Digital undervisning

Dersom vi skal integrere LMS, Bergen Medieplattform og digitale undervisningsløsninger er det nødvendig at man kan tilpasse LMS og løsningene for digital undervisning både teknologisk og funksjonelt. Enten kan man gå sammen med en ekstern leverandør med et kommersielt produkt eller kommersielle tjenester for dette, eller man kan ta utgangspunkt i en åpen kildekode-løsning som vi kan tilpasse og integrere selv. Skal man ha en ekstern leverandør vil man enten være prisgitt leverandørens kommersielle prioriteringer, eller man vil være nødt til å betale leverandøren for de tilpasningene og justeringene som skal gjøres. Det er en nødvendig forutsetning for å kunne få til den nyskapingen som man ønsker i DigUiB samt utnytte mulighetene i Bergen Medieplattform, at UiB har frihet til å gjøre de endringene man ønsker. Bare gjennom denne friheten kan man velge de verktøy som er mest optimale. Samtidig er det vesentlig at man etablerer tydelige grensesnitt mot elementene i Bergen Medieplattform gjennom avklarte tekniske og funksjonelle APIer. Det er vanskelig å se at man kan realisere målene i DigUiB og Læringslab som en del av Media City Bergen uten at man har stor grad av frihet i utviklingen. At vi skulle bli nødt til å betale en tredjepartsleverandør for hver ny endring vil kunne legge hindringer i et slikt løp.

Marksandelene for LMS i høyere utdanning i Nord-Amerika.

Basert på disse vurderingene er det grunnlag for å gi følgende anbefaling:

- For å realisere Universitetet i Bergen sine ambisiøse mål for DigUiB, er det nødvendig med tilpasning og fleksibilitet i et LMS. UiB bør derfor søke å realisere nytt LMS gjennom åpen kildekode, og man bør legge dette til grunn i det videre arbeidet. UiB bør iverksette arbeid for valg av plattform høsten 2014.

Sikring av en behovs- og kostnadsfokuset realisering av ny LMS

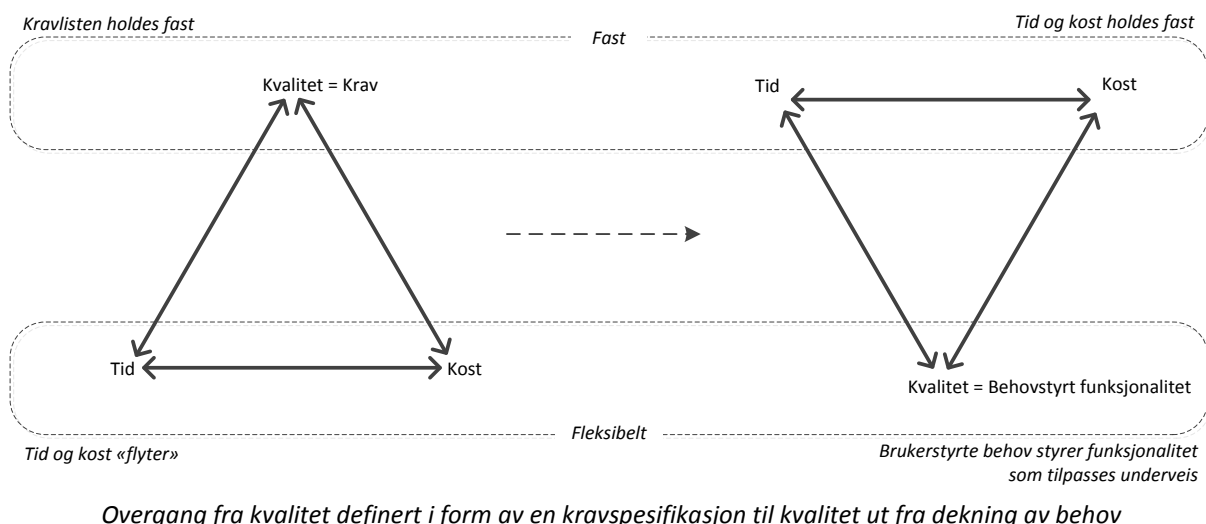
Tradisjonelt har man valgt å fokusere på å utarbeide en kravspesifikasjon i realisering av nye store systemer for store organisasjoner som UiB. Dette dekker både et behov for å bli enige om hva man skal lage og gi et grunnlag for en anskaffelse og en avtale med en leverandør. Selv om dette fokuset på kravspesifikasjon har svært mange svakheter, benyttes det fortsatt i stor utstrekning. Kravene har en tendens til å bli svært mange, varierende i detaljering, og ofte sprikende. Det er tilnærmet umulig å lage en utfyllende og komplett kravspesifikasjon uten at den blir for detaljert og dermed begrensende. Konsekvensen er at den blir statisk og ikke ivaretar de endringene innføring av et nytt system innebærer. Ofte er kravene så vidtrekkende og detaljerte at en leverandør på den ene siden må strekke seg svært langt i en tilbudsfasen for å kunne si de oppfyller kravene, men samtidig får dette tilbake som en bommerang i en kontraktstyrt leveranse- og utviklingsfase der all fokus blir på oppfyllelse av disse kravene, og ikke på de underliggende funksjonelle behov. I prosjektgjennomføringen blir kravspesifikasjonen dermed det som formidler og definerer kvaliteten og blir et statisk element som holdes fast mens man får stadige forsinkelser og økte total kostnader. Dette er spesielt utfordrende i systemer og leveranser som ikke er hyllevarer som for eksempel et nytt LMS for UiB.

Alternativt kan man velge en mer smidig tilnærming. Smidig implementering har vokst fram som en alternativ tilnærming til det tradisjonelle anskaffelsesløpet, uansett om man snakker om utvikling, konfigurering, eller tilpassinger av et mer eller mindre ferdig system. Da fokuserer man på behovene systemet skal dekke og formulerer disse. Deretter definerer man tid og kostnadsrammer, og så kjøres et iterativt utviklingsløp der man skal levere en kjørbare helhetlig versjon med faste mellomrom, typisk hver 2., 3. eller 4. uke. I dette løpet prøver man suksessivt å dekke brukernes behov, og hver versjon testes for de behov den er ment å dekke. Tekniske feil og svakheter rettes, og man får tid til å justere underveis. Denne metoden har vært anvendt på alt fra små prosjekter og utvikling av små applikasjoner (apper) til store offentlige utviklingsprosjekter²; det vil si at den er skalerbar.

Overgangen fra et tradisjonelt kravlistefokuset utviklingsløp, der kvalitet måles i form av oppfyllelse av kravspesifikasjonen, til et utviklingsløp fokusert på dekking av behov kan illustreres i figuren angitt under. I tillegg til de grunnleggende kvalitetsparametere om at en løsning ikke skal inneholde vesentlige feil, er en løsnings evne til å dekke behov en vesentlig kvalitetsparameter. Løsninger som er feilfrie og har oppfylt alle kravene, men som ikke dekker behovet har ikke god kvalitet. Samtidig er det allment kjent at behovet endrer seg når man blir kjent med og tar i bruk nye systemer og verktøy. Derfor innebærer fokus på en statisk kravliste ofte fordyrende, forsinkende og feil bruk av ressurser og penger. Dette er erfaringer fra en lang rekke store og små utviklingsløp som har dannet grunnlag for andre måter å angripe dette på.

---

² Mest kjent i Norge er Statens Pensjonskasse sitt utviklingsløp PERFORM der de utviklet nytt pensjonssystem med en total kostnadsramme på 1 milliard kr. Prosjektet ble levert på tid, kost og kvalitet.
https://www.spk.no/Global/Perform/spk_sluttrapport_perform_07072012%5B1%5D.pdf

I et smidig utviklingsløp fokuserer man i betydelig større grad på behov, involvering av brukere, streng prioritering med gitte rammer og hyppige utgivelser. Metoden som har vokst fram de siste 10-15 årene legger føringer på roller og organisering. Den er formulert og innarbeidet i kontraktsform i Statens Standardavtale – Smidig og i Den Norske Dataforenings smidig kontrakt PS2000³. Denne måten å organisere prosjekter på er svært likt måten Web-prosjektet ved UiB har vært organisert på i siste fase.

Et viktig element er at man benytter en produktsjef som er ansvarlig for funksjonaliteten og er kontaktpunktet mellom brukere/brukerrepresentanter på den ene siden og utviklingsgruppen(e) på den andre. Behovene er formulert i brukerhistorier på formen «Som <rolle>, ønsker jeg <et mål/behov> slik at <formål>». Man definerer en kø av brukerhistorier, gjennomfører løpende prioriteringer der man skal ha en ny kjørbar versjon etter faste intervaller, normalt 2-4 uker, og hver kjørbar versjon skal ha økt brukerverdi. Ved hver iterasjon velger man hvilke historier man skal realisere. Man oppnår her at brukere eller brukerrepresentanter får tidlig følelse med det nye systemet, man kan rette feil og misforståelser på et tidlig tidspunkt, og det er lettere å gjøre korrigeringer underveis. Samtidig er det en endelig mengde tid og ressurser som er avsatt (opprinnelig estimat) slik at man tvinges til å prioritere stramt. Dette fordrer dog engasjement, fokus og tilstedeværelse hos brukerrepresentantene på de faste møtepunktene som er avtalt.

Prosjektleder får i en slik kontekst en mer organisatorisk rolle. Prosjektleder vil typisk koordinere det hele, ha fokus på innføringsprosjekt og organisering av dette, samt organisering av de mer merkantile elementene. Et vesentlig element er at utviklingsteamet er dedikert, selvstyr, at rammene er gitte og at man er rimelig godt kjent med teknologien.

Denne tilnærmingen er et alternativ til et kravlistefokusert utviklingsløp og vil nok passe bedre til realiseringen av et LMS, men dette fordrer at vi har kompetanse på metoden, at man er bevist sine behov og roller.

³ Det foreligger en veileder til denne kontrakten som er spesielt nyttig.

<http://www.dataforeningen.no/getfile.php/1437845.1488.wwwutvssser/Veiledning+til+PS2000+Smidig+versjon+3.1.pdf>

Basert på disse vurderingene er det grunnlag for å gi følgende anbefaling:

- Det bør legges opp til et smidig utviklingsløp for ny LMS for UiB der man fokuserer på behov, leveranser og løpende involvering av brukere og mindre på oppfyllelse av en liste av krav. Utviklingsfasen i prosjektet *Ny LMS for UiB* bør organiseres i henhold til dette. Kompetanse innen dette må bygges opp i løpet av høsten 2014. Samtidig må man etablere et stramt regime knyttet til kostnadskontroll og framdrift.

Ephorte: 15/1538

**Sak 6/15   Fakultetenes benevnelser for organisering og
styring av oppgaver knyttet til utdanning**

Drøftingssak

Notat fra Studieadministrativ avdeling

Notat

Til: Universitetets utdanningsutvalg

Fra: Studieadministrativ avdeling

Møte: 5. februar 2015

Ephorte: 15/1538

Bakgrunn

Formålet med å legge denne saken fram for Utdanningsutvalget er at utvalget skal drøfte og prøve å komme fram til en mest mulig ensartet praksis mellom fakultetene når det gjelder organisering, roller, navn på organer og oppgavefordeling i utdanningen. Et minimumsmål kan være at identiske roller og funksjoner ved ulike fakulteter får like betegnelser.

Det har i flere sammenhenger vært pekt på behovet for en mer ensartet praksis, særlig når det gjelder navn på ulike organer/råd/styrer med samme eller tilnærmet samme roller. Blant annet har det flere ganger vært nevnt i det nåværende Utdanningsutvalget.

I rapporten fra NOKUTs sakkyndige komité etter institusjonsbesøket i 2013 gir komiteen følgende anbefaling:

«Komiteen anbefaler universitetet å vurdere en mer ensartet praksis mellom fakultetene med hensyn til organisering, roller, navn på organer og oppgavefordeling på forskerutdanningen.»

Komiteen nevner forskerutdanningen spesielt, men som gjennomgangen nedenfor viser, kan behovet for samstemming være stort også for resten av utdanningen. Dels er betegnelsene ulike på samme funksjon, dels har de organisert arbeidet og fordelt ansvaret ulikt og på ulike nivåer. De kan også ha et ulikt antall organer og roller.

Fakultetene må i sin organisering av utdanningsvirksomheten og i sine valg av benevnelser sikre at mandat og roller er i tråd med bestemmelsene i UiBs myndighetskart. Se: <http://regler.app.uib.no/regler/Del-1-Overordnede-rammer/1.2-Myndighetskart#Intern> delegasjon, og med UiBs kvalitetshåndbok.

Når fakultetene i noen tilfeller bruker ulike benevnelser på like eller tilnærmet like organer, kan det komme av at UiB mangler standardbetegnelser. Fakultetsstyrene, og i noen tilfeller instituttstyrene, kan ha opprettet ulike organer, som har fått delegert myndighet ut fra lokale behov. Det er ellers en forholdsvis vanlig oppfatning at betegnelsen «styre» impliserer et organ som har et overordnet myndighetsområde, og som har adgang til å delegere deler av sin myndighet. Råd og utvalg har det fellestrekk at de er opprettet for å oppnå bestemte formål/målsettinger uten anledning til å delegere eventuell myndighet.

Mye er likt

Denne saken handler ikke generelt om fakultetenes organisering og ansvarsfordeling eller betegnelsene på disse, slike som fakultetsstyre, fakultetsdirektør, dekan og visedekan på fakultetsnivå, eller instituttråd, instituttleder og undervisningsutvalg på instituttnivå. Her er det ingen eller små forskjeller mellom fakultetene, med unntak at MN opererer med tittelen Prodekan for utdanning og ikke Visedekan som de øvrige fakultetene. I det følgende fokuseres det i hovedsak på ledelses- og ansvarsfunksjonene knyttet til studieprogrammene, med utgangspunkt i kvalitetshåndbokens betegnelser der det er relevant.

Faglige organ og roller - *Handbok for kvalitetssikring av universitetsstudia*

I UiBs kvalitetshåndbok opereres det med følgende roller i «studiekvalitetsarbeidet» (s. 5):
«Alle studieprogram skal vere leia av eit»:

- Programstyre, med en
- Programstyreleder

Organisatorisk «kan programmet vere underlagt eitt eller fleire institutt, men eitt fakultet har det administrative og organisatoriske ansvaret».

I tillegg nevner håndboken «Programutval» i forbindelse med planlegging av eventuelle nye studieprogram (s.13).

Blant andre «aktuelle funksjonar med ansvar for undervisningsaktivitet» på instituttnivå omtales:

- Emneansvarlige
- Undervisningsansvarlige
- Undervisningsledere

«Fordeling av ansvar mellom dei ulike funksjonane varierer mellom dei ulike institutta» (s.5). Gjennomgangen nedenfor går i liten grad inn på mandater. Det gjelder et stykke på vei også oppgavene til de ulike styrer, utvalg og ansvarlige, selv om de i noen grad er forskjellige og har ulik sammensetning. Der vises det til vedlagte informasjon fra fakultetene.

Fakultetenes praksis og løsninger

Faglige funksjoner

Programstyrer

Siden JUR ikke har institutter, og så å si bare ett program, har de ikke noe programstyre, men ett «Studieutvalg» på fakultetsnivå. Ved de øvrige fakultetene er programstyre-funksjonen lagt til instituttnivå med unntak av MOF, der den ligger på fakultetsnivå. MOFs programstyrefunksjon kalles «Programutvalg», og ledes av en «Programutvalgsleder».(MOF har under Programutvalget i medisin nylig etablert flere Semesterstyrer, som ledes av en Semesterstyreleder.) PSYK har en Programansvarlig for hvert program, men har ikke noe Programstyre.

SV har Programstyrer, men ingen formelle mandat for programlederrollen. Betegnelsen på programstyrenes lederfunksjon varierer en god del fra institutt til institutt, dels også internt ved det enkelte institutt (Undervisningsleder, Leder for programstyret, Faglig koordinator, Programansvarlig, Masteransvarlig og Programstyreleder).

Både HF og MN har Programstyrer. Lederne for «Programstyrene» ved HF kalles fortrinnsvis «Fagkoordinator», men også «Programstyreleder», som ved MN, og i tråd med kvalitetshåndboken. Ved MN skal institutter som har mange studieprogrammer, i tillegg ha et «Hovedprogramstyre» med totalansvar for instituttens utdanning. I praksis har alle instituttene latt de to programstyrefunksjonene smelte sammen slik at de bare har et Hovedprogramstyre. Det skal ledes av instituttstyrer, men ledelsen er som regel delegert til en annen faglig ansatt ved instituttet.

Både MN og HF har dessuten egne programstyrer for lærerutdanningen, henholdsvis Lærerutdanningsutvalget ved MN-fakultetet og Program for lektorutdanningen ved HF, begge på fakultetsnivå. På institusjonsnivå er Programstyret for lektorutdanning et «overgripende styre for hele lektorutdanningen».

Styrer, utvalg og råd over programstyrene

MN og HF har begge et «Studiestyre» på fakultetsnivå. Studiestyret består av Programstyrelederne og ledes av vise-/prodekan for utdanning, og blir på en måte en parallell til JURs «Studieutvalg».

MOF har et tilsvarende, men bare rådgivende, organ eller forum, som kalles «Studieledelse». Programutvalgslederne i Programutvalgene er medlemmer i Studieledelsen, som ledes av deres visedekan for utdanning. 1-2 ganger i semesteret samles i tillegg «Utvidet studieledelse», der også studieledere fra instituttene og 3 studentrepresentanter deltar.

PSYK har et utvalg på fakultetsnivå «Kvalitetsutvalg for utdanning og evaluering» (KUE), som blant annet har overordnet ansvar for å sikre kvalitet i utdanningene og føre tilsyn med evaluering og kvalitetssikring. I tillegg har fakultetet et «Fagråd for psykologiutdanningen» som blant annet gir råd til KUE.

SV har et rådgivende Utdanningsforum (noenlunde parallelt med MOFs Studieledelse?). Det består av instituttene Undervisningsledere, og ledes av visedekan for utdanning.

Undervisningsutvalg og emneansvarlige

Alle fakultetene har undervisningsutvalg på instituttnivå. Ved to av fem institutter ved MOF heter utvalget «Eksamens- og undervisningsutvalg» og ledes av instituttets «Studieleder» (som ved MOF er en faglig funksjon), men den eldre betegnelsen «visestyrer for undervisning» brukes mest i det daglige. Ved HF heter det «Undervisningsutvalg for undervisning og internasjonalisering» består av Fagkoordinatorene og ledes av «Undervisningskoordinator»/ «Undervisningsleder», betegnelser som brukes om samme funksjon også ved institutter ved SV. «Undervisningsansvarlig» er enda en betegnelse på denne funksjonen.

Det ser ut til at «Emneansvarlig» på instituttnivå er det minste nivået blant de faglig ansvarlige ved alle fakultetene. Ved noen av fakultetene har instituttene eller noen av instituttene også en «Fagkoordinator» eller en «Faglig ansvarlig», som representerer sine fag i et emne.

Administrative funksjoner

Alle de nevnte funksjonene er faglige. I tillegg har fakultetene noen administrative roller, som dels er like og dels forskjellige.

Alle fakultetene har «Studiesjefer» på fakultetsnivå. De er ledere for Studieseksjonene. Selve betegnelsen på seksjonen kan variere litt fra fakultet til fakultet. Ved HF heter den Seksjon for studier og forskerutdanning.

«Programkoordinator» er ved PSYK en administrativ funksjon på fakultetsnivå, og har et bredt og omfattende ansvar for studieadministrative oppgaver med studieprogram og emner, og også oppgaver knyttet til utvalgene nevnt ovenfor.

HF og SV har en administrativ «Studieleder» på instituttene. MN har studieleder bare på noen institutter. De er ledere for instituttens studieadministrasjon, og rapporterer til instituttets administrasjonssjef. MOF har en administrativ «Studiekoordinator» ved instituttene (ved MOF er «Studieleder», som nevnt en faglig funksjon.) JUR, som ikke har institutter, har en administrativ «Gruppeleder», som er koordinator og arbeidsleder for de som jobber administrativt med studieprogrammene.

Studieadministrasjonene både på fakultetsnivå og instituttnivå bidrar med administrativ støtte, til de ulike styrene og utvalgene på samme nivå, og ivaretar for eksempel sekretærfunksjonen.

Oppsummering

Som vist ovenfor kan det være problematisk å orientere seg fra det ene fakultetet til det andre om organisering, funksjoner og betegnelser når det gjelder ledelse av utdanningsfeltet ved UiB. Ett eksempel er at "Studieleder" ved MOF er en faglig funksjon mens den ved HF er en administrativ funksjon. Som nevnt innledningsvis, er det flere som har ønsket seg mer samstemming mellom fakultetene.

Organisatorisk er de mest markante forskjellene mellom fakultetene variasjonene i nivåplasseringen av ansvaret for studieprogrammene:

Hos HF, MN og SV er ansvaret lagt til instituttnivå, mens det på MOF, PSYK og JUR er på fakultetsnivå. Som nevnt innledningsvis ovenfor sier kvalitetshåndboken at programmet organisatorisk «kan vere underlagt eitt eller fleire institutt»(s.5), men for JUR, uten institutter er, en slik plassering ikke mulig.

Saken legges fram for utdanningsutvalget til drøfting med fokus på noen av følgende spørsmål:

- Er det behov for å finne fram til større grad av samsvar mellom fakultetenes betegnelser på råd, utvalg, funksjoner og roller som har med faglig og administrativ styring og kvalitetssikring av utdanningen?
- Kan det være ønskelig å ha en mer ensartet organisasjonsmodell?
- Kan det være hensiktsmessig at for eksempel et arbeidsutvalg ser nærmere på saken og kommer med et forslag til UU?

Sak 7/15   Opptak ved UiB

Drøftingssak

Notat fra Studieadministrativ avdeling

Notat

Til: Universitetets utdanningsutvalg

Fra: Studieadministrativ avdeling

Møte: 05. februar 2015

Ephorte: 15/1539

Bakgrunn

Det er mange måter å bli tatt opp til studier ved UiB på, og opptakene organiseres per i dag på ulike måter. Mange av opptakene gjøres ved fakultetene. I andre tilfeller foretas opptaksarbeidet helt eller delvis ved Studieadministrativ avdeling.

Det er flere endringer under oppseiling som vil kunne påvirke opptaksarbeidet ved universitetet. I den forbindelse inviteres Utdanningsutvalget til å drøfte av dagens praksis for gjennomføring av opptak ved UiB, og om det er tiltak som bør iverksettes for å møte endringene.

Generelt

Opptak reguleres primært i Universitets- og høgskolenloven §§ 3-6 – 3-7, Forskrift om opptak til høyere utdanning, Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen, samt fakultetenes lokale opptaksreglement. Opptaksrammene fastsettes av styret, etter tilråding fra Utdanningsutvalget.

Fakultetene er ansvarlige for opptak, med unntak av opptak til grunnstudier. I disse foretas saksbehandlingen av SA på delegert myndighet fra fakultetene. Fakultetene er selv ansvarlige for å sette øvre rammer for antall tilbud som gis. SA er også involvert i vurdering av studiekompetanse for internasjonale søkere, særlig i forbindelse med opptak til mastergrader, samt innreisende studenter på utvekslingsavtale.

For året 2014 var det opptak som førte fram til studierett på i alt 323 studier ved UiB. I løpet av 2014 ble det innvilget 8103 studieretter på disse studiene.

Ut over de studieprogrammene som har regulerte opptaksrammer vedtatt av styret, finansieres og enkelte grupper over universitetets grunnbudsjett (egenfinansierte studenter), slik som poststudieretter, hospitanter og egenfinansierte EVU-studenter. I tabellene under gis en oversikt over alle opptak som bidrar til UiBs samlede studenttall. Internoverganger er holdt utenfor i denne sammenhengen. Oversikten er illustrert med tall fra 2014. Den viser også om opptaket er koordinert sentralt eller på fakultetene.

Opptak forvaltet av Studieadministrativ avdeling (2014-tall)

Samordna opptak	Antall studier	Studieplasser	Antall møtt
Det humanistiske fakultet	36	989	921
Bachelor	23	669	636
Integrert master	3	72	74
Årsstudium	10	248	211
Det juridiske fakultet	1	389	405
Integrert master	1	389	405
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet	22	704	768
Bachelor	18	579	609
Integrert master	3	50	60
Årsstudium	1	75	99

Det medisinsk-odontologiske fakultet	5	298	330
Bachelor	2	66	65
Integrert master	2	72	86
Profesjonsstudium	1	160	179
Det psykologiske fakultet	5	520	525
Bachelor	4	200	206
Årsstudium	1	320	319
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	26	960	1143
Bachelor	16	761	900
Integrert master	1	22	30
Årsstudium	9	177	213
Total	95	3860	4092

Videreutdanning, egenfinansiert	Antall studier	Antall studenter
Det humanistiske fakultet	2	145
Det juridiske fakultet	0	0
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet	4	115
Det medisinsk- odontologiske fakultet	0	0
Det psykologiske fakultet	4	77
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	4	127
TOTAL	14	464

Videreutdanning med studieavgift	Antall studier	Antall studenter
Det humanistiske fakultet	19	413
Det juridiske fakultet	1	25
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet	2	46
Det medisinsk- odontologiske fakultet	5	131
Det psykologiske fakultet	2	61
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	11	223
TOTAL	40	899

Opptak forvaltet av fakultetene (2014-tall)

	Antall studier	Antall plasser	Antall opptatte
Toårig master			
Det humanistiske fakultet	40	246	203
Det juridiske fakultet	1	0	30
Det matematisk- naturvitenskapelige fakultet	62	297	276
Det medisinsk- odontologiske fakultet	14	105	64
Det psykologiske fakultet	6	99	80
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	15	275	195
TOTAL	138	1022	840
Profesjonsstudiet i psykologi	1	82	51
PPU	22	180	171
Bachelor utøvende musikk	1	25	29
Poststudierett			

Det humanistiske fakultet	1	-	130
Det juridiske fakultet	1	-	39
Det matematisk- naturvitenskapelige fakultet	1	-	172
Det medisinsk- odontologiske fakultet	1	-	68
Det psykologiske fakultet	1	-	50
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	1	-	129
TOTAL	6	-	538
Hospitant	-	-	
Det humanistiske fakultet	-	-	71
Det juridiske fakultet	-	-	183
Det matematisk- naturvitenskapelige fakultet	-	-	221
Det medisinsk- odontologiske fakultet	-	-	53
Det psykologiske fakultet	-	-	46
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	-	-	31
TOTAL	6	-	605

Opptak med delt forvaltning mellom SA og fakultetene (2014-tall)

Internasjonale opptak	Antall studier	Antall plasser	Antall opptatte
Internasjonal mastergrad		-	40
Kvote		-	47
TOTAL		-	87

Norskkurs, kun eksterne			
Ansatte	1	-	291
Flyktning/innvandrere	1	-	36
TOTAL	1	-	327

Utvexlingsopptak	Innreisende	Utreisende
Det humanistiske fakultet	152	110
Det juridiske fakultet	155	120
Det matematisk- naturvitenskapelige fakultet	195	87
Det medisinsk- odontologiske fakultet	69	62
Det psykologiske fakultet	50	119
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	267	139
TOTAL	888	637

PPU

Opptaksrammene for PPU hører til under Psykologisk fakultet, med unntak av 10 plasser for praktisk-pedagogisk utdanning i musikk, som er lagt til Griegakademiet. Opptak til PPU forvaltes ved Det psykologiske fakultet. Studiet lyses ut med søknadsfrist 15. april hvert år.

Profesjonsstudiet psykologi

Profesjonsstudiet i psykologi er det eneste gjenværende studiet ved UiB der opptak bygger på fullført og bestått årsstudium, men denne modellen er vedtatt faset ut, slik at man fra og

med 2016 vil ta opp studenter direkte til den seksårige profesjonsutdanningen via det samordnede opptaket.

Det vil fortsatt gjennomføres et siste opptak til en femårig profesjonsutdanning i 2016, for de studentene som tas opp til årsstudiet i psykologi for studieåret 2015/16.

Norskkurs

UiB tilbyr norskkurs, som lyses ut i tre kategorier

- Ansatte ved Universitetet i Bergen og eventuelt ektefeller
- Avtale- og programstudenter, grads- og gjestestudenter
- Flyktninger og innvandrere

Studieplassene ligger under Det humanistisk fakultet. Studieadministrativ avdeling administrerer opptak i de to sistnevnte kategoriene, mens Personal- og organisasjonsavdelingen forvalter inntak av ansatte. Norskkurs tilbys på tre forskjellige nivåer, der Norsk trinn 3 er på et nivå som bidrar til å dekke norskkravet som gjelder ved opptak til studier under *Forskrift om opptak til høyere utdanning*.

Bachelor i utøvende musikk

Bachelorprogram i utøvende musikk eller komposisjon ved Griegakademiet har et eget opptak. Bruken av opptaksprøver som en del av opptaksgrunnlaget, samt behovet for egne søknadsfrister, gjør at studiet holdes utenfor det samordnede opptaket. Opptaket forvaltes av humanistisk fakultet.

Poststudierett

Alle de seks fakultetene tilbyr poststudierett til studenter som nylig har fullført grad ved fakultetet.

Hospitanter

Personer som har studierett ved et annet universitet eller høyskole i Norge kan søke om å få ta åpne emner ved Universitetet i Bergen. Studierett kan innvilges for ett eller to semestre av gangen, og har søknadsfrist to ganger i året.

Studenter som er permanent bosatt utenfor Norden og kan få opptak til delstudier ved Universitetet i Bergen på individuelt grunnlag for å gjennomføre en faglig godkjent plan. Et delstudium ved Universitetet i Bergen kan vare i maksimalt ett år. Hospitantopptak gjennomføres ved fakultetene.

EVU-opptak

Opptak til etter- og videreutdanning gjøres av Kontor for etter- og videreutdanning ved SA på bakgrunn av faglige opptakskrav og rammer satt av fakultetene. Kontoret gjør vurderinger knyttet til GSK og realkompetanse. Faglige vurderinger gjøres av emneansvarlig.

Masteropptak

Opptakene til toårig mastergrad reguleres i helhet av fakultetene selv. Søknad skjer elektronisk, med felles søknadsfrist for opptak til alle mastergrader ved UiB. Hele prosessen fra søknad til frammøte ved studiestart forvaltes ved de enkelte fakultetene.

Internasjonalt opptak

Opptak av internasjonale søkere til mastergrad skjer gjennom to opptak, henholdsvis på internasjonal mastergrad og opptak via kvoteprogram. I begge tilfellene skjer deler av saksbehandlingen ved Studieadministrativ avdeling, da i form av vurdering av studiekompetanse og formelle opptakskrav, før de søkerne som klareres i den innledende saksbehandlingen videreføres til fakultetene for videre saksbehandling, herunder faglige vurderinger og rangering.

Studieplassene i dette opptaket tas fra fakultetenes opptaksrammer for toårige mastergradsprogram, opptaket er regulert etter UiBs egne forskrifter, samt krav for studiekompetanse regulert etter blant annet GSU-listen (generell studiekompetanse utland) som ajourføres av NOKUT.

Utvekslingsopptaket

Utvekslingsopptaket innbefatter både uttak av utreisende studenter og inntak av innreisende studenter på korttidsopphold, enten via Erasmus, Nordplus eller bilaterale avtaler. Volumet på opptaket er regulert av avtalene, og målet er at det skal være balanse mellom inn- og utreisende utvekslingsstudenter, slik at UiBs studenttall ikke påvirkes av opptaket, og at antallet inn- og utreisende utvekslingsstudenter ikke har økonomiske implikasjoner for UiB, utover inntektene (hodepengene) som ligger som incentiv i finansieringsmodellen.

Utvekslingsopptaket forvaltes av SA og fakultetene i fellesskap, med ulik arbeidsdeling mellom sentralt nivå og fakultetsnivået fra fakultet til fakultet.

Samordning av opptak av internasjonale studenter

Universitets- og Høgskolerådet nedsatte i 2013 en arbeidsgruppe med en målsetning om å komme med forslag til modell(er) for en nasjonal samordning for internasjonale søkere til masterutdanninger.

Dette resulterte i en rapport som ble sendt på høring til lærestedene, der det blant annet ble skissert en ordning med en felles nettsøknad for opptak til masterutdanninger, en sentral saksbehandlende institusjon som skal inneha den nødvendige kompetansen for å vurdere søkeres utdanningsbakgrunn, og en rekke andre forslag om er mer nasjonalt sentralisert og mer strømlinjeformet søknadsprosess for internasjonale søkere.

Den foreslåtte samordningen rokker ikke ved prinsippet om at det er det enkelte lærestedet som skal fastsette opptakskravene for egne studier. Forslaget vektlegger at det fremdeles skal være slik at det er det enkelte lærestedet som skal:

- Saksbehandle spesielle opptakskrav for sinestudier.
- Vurdere det faglige grunnlaget for opptak.
- Rangere de kvalifiserte søkerne.
- Bestemme hvem som skal få tilbud om opptak

Universitetet i Bergen kom, på lik linje med flere andre læresteder, med en gjennomgående positiv høringsuttalelse til rapporten som ble presentert, og forslagene omfattet av denne. (2014/2904)

På møte i UHR sitt utdanningsutvalg 22. mai 2014 ble det vedtatt å be arbeidsgruppen som har foreslått modellen for samordning om å:

- Vurdere innkomne høringsuttalelser
- Eventuelt justere/oppdatere forslag til modell for samordning
- Foreslå en plan for det videre arbeidet

Det er foreløpig ikke kommet videre oppdateringer i dette arbeidet. Saken skal opp til ny behandling i UHR sitt utdanningsutvalg på et senere tidspunkt, der også organisatorisk plassering og finansiering skal diskuteres.

Både Samordna opptak og NOKUT har signalisert at de kan tenke seg å ta ansvar for et nasjonalt senter som får ansvar for opptak av internasjonale søkere til masterutdanninger.

Samordna opptak til grunnstudier

Opptak til grunnstudier, et hvert studium med opptak der det kan søkes opptak rett fra videregående skole, er organisert gjennom Samordna opptak. Dette opptaket reguleres av

Forskrift om opptak til høyere utdanning, samt sedvane som fastslås mellom lærestedene og Samordna opptak.

Ved UiB fastslår *Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen* at «Fakultetene har ansvar for opptak. Dette er likevel ikke til hinder for at fakultetene kan delegerer saksforberedelse og avgjørelse til andre organer, herunder til Samordna opptak og til Studieadministrativ avdeling.»

I realiteten betyr dette at søknad rettes til Samordna opptak, mens ansvaret for saksbehandling fordeles mellom lærestedene, der saksbehandleransvaret primært tilfaller lærestedet en søker har oppgitt som sitt førsteprioritetsønske på tidspunktet søknadsfristen utløper.

Studieadministrativ avdeling saksbehandler søkerne, herunder kontrollerer for generell studiekompetanse og spesielle opptakskrav, og poengberegner søkerne for rangering. Samordna opptak sender ut tilbud på vegne av lærestedene.

Hovedprinsippet i det samordna opptaket er én søknad per person. En søker kan søke ti studier i prioritert rekkefølge. Søkeren får tilbud om studieplass på sitt høyeste prioriterte studieønske hvor søkeren er kvalifisert, og har nok poeng til en studieplass i konkurranse med andre søkere.

UU-sak 12-14 fastslo at fakultetene skulle ha ansvar for å sette tilbudstall for studier som lyses ut i Samordna opptak fra og med opptaket 2014. Erfaringene fra opptaket 2014 viser at dette ble gjennomført på en god og forsvarlig måte, som bidro til at UiB fikk fylt opp studieplassene samtidig som vi ikke fikk flere studenter enn rammene tilsier.

Studieadministrativ avdeling bidro med tall for tidligere års opptak og prognoser for hvilke opptaksrammer som kunne settes for å nå fakultetenes rammetall, mens fakultetene justerte disse ut fra egne hensyn, slik som kjent frafallsprosent i utdanningen eller begrensninger på utstyr tilgjengelig for studentene. Fakultetene hadde en god beredskap for å håndtere prosessene rundt setting opptaksrammer, og en grundig forankring for beslutningene som ble tatt. Prosessen gikk nærmest feilfritt, og alle frister ble overholdt.

Åpning for forsøksordninger

Kunnskapsdepartementet har vist interesse for en mer liberal praksis rundt spesielle opptakskrav til grunnstudier, og åpnet høsten 2014 for søknader om spesielle opptakskrav.

Universitetet i Bergen søkte i den runden om et skjerpet krav om matematikk for en del matematikktunge realfagsstudier. Det ble fremmet søknad om strengere opptakskrav i form av matematikk R2 med virkning fra studieåret 2017/2018 på følgende studieprogram:

- Bachelorprogram i matematikk
- Bachelorprogram i matematikk for teknologi og industri
- Bachelorprogram i statistikk
- Integreert master i aktuarfag
- Bachelorprogram i fysikk
- Bachelorprogram i nanoteknologi
- Bachelorprogram i petroleumsteknologi
- Bachelorprogram i datavitenskap
- Bachelorprogram i meteorologi og oseanografi
- Bachelorprogram i geovitenskap

Det ble samtidig uttrykt en interesse fra flere andre fakultet rundt muligheten, uten at det framkom konkrete søknader. I søknadsbrevet rettet til Kunnskapsdepartementet ble det dermed presisert at Universitetet i Bergen ville uttrykke et klart ønske om å komme tilbake

med konkrete søknader om ytterlige forsøksordninger på et senere tidspunkt, etter en grundigere utredning.

I brevet ble også bruk av motivasjonsbrev i opptak trukket fram.

«Ut over det konkrete forslaget om skjerping av opptakskrav for overnevnte studier, ber Universitetet i Bergen også om at man som et ledd for å hindre frafall på studier, åpner for å stille krav om et motivasjonsbrev der søkerne må reflektere over og begrunne sine studievalg. Innholdet i disse brevene skal ikke telle ved opptak, men tydeliggjøre studentens motivasjon og valg av et program. Vi vurderer at dette vil bidra positivt til gjennomføring av studiet.»

Opptakskrav innenfor opptaket til grunnstudier reguleres i kapittel fire i *Forskrift om opptak til høyere utdanning*. Universitetet i Bergen har under dagens forskrift kun mulighet til å be søkere om å frivillig sende inn motivasjonsbrev sammen med sin dokumentasjon til søknad. Det er pr. i dag ingen teknisk løsning på plass som gjør at dette enkelt kan administreres gjennom for eksempel elektronisk dokumentopplasting, men det legges opp til at dette skal være en del av systemene som gradvis fases inn som en del av et omstillingsprosjekt i regi av Samordna opptak som gradvis skal implementeres fra og med opptaket 2016.

Kunnskapsdepartementet har foreløpig ikke svart på hvilke forsøksordninger de vil åpne for i forbindelse med vårens opptak.

Momenter til drøfting

Er struktureringen av opptakene ved UiB hensiktsmessig?

- Har vi de opptakene og de opptaksformene som trengs?
- Gitt at vi tar opp mange studenter til årsstudier, poststudierett og egenfinansierte etter- og videreutdanningsemner, bør vi også vurdere enkeltemneopptak til ordinære emner, slik dette praktiseres eksempelvis ved UiO og UiT Norges arktiske universitet?

Opptakskrav

- Er det behov for eller ønsker om å fremme ytterligere søknader om forsøksordninger?

Bruk av motivasjonsbrev

- Det ligger en begrensning på handlingsrom innenfor Samordna opptak, da *Forskrift om opptak*, og derunder spesielle opptakskrav, besluttes av Kunnskapsdepartementet. Er det rom for å innføre disse i de lokale opptakene, med hjemmel enten i UiBs forskrift eller i fakultetenes opptaksreglement?
- Til tross for at denne ordningen primært berører grunnstudier, er det et større handlingsrom for å gjennomføre forsøk og teste konsekvenser av en slik bruk i de lokale opptakene.

Samordning av internasjonale opptak

- Er UiB rustet til å møte en eventuell nasjonal samordning av det internasjonale opptaket?
- Ser fakultetene umiddelbare behov som kan oppstå ved en implementering av en slik samordning?

Saken legges med dette fram for utdanningsutvalget til drøfting.

Ephorte: 2014/11494

Sak 8/15   **Ny aktivitet under Erasmus+ programmet:
Mobilitet i verden**

Notat fra Studieadministrativ avdeling

Drøftingssak

Notat

Til: Universitetets utdanningsutvalg

Fra: Studieadministrativ avdeling

Møte: 5. februar 2015

ephorte: 2014/11494

Ein ny aktivitet under Erasmus+ programmet; International Credit Mobility eller «Mobilitet i Verden», er lyst ut med søknadsfrist 4. mars. Ordninga opnar for studentmobilitet med EU stipend mellom programlanda (EU, Norge, Tyrkia, Island og Makedonia) og partnerland. Storleiken på EU stipendet som følgjer med ordninga er imidlertid ikkje stort nok til å dekke kravet UDI stiller for å gi studentar utanfor EU/Schengen opphaldsløyve i Norge.

Bakgrunn

Erasmus+ er lyst ut på nytt av EU-kommisjonen, og det er tatt med ein del nye aktivitetar i forhold til utlysinga i desember 2013. Ein av desse er mobilitet mellom programland og partnerland; International Credit Mobility som førebels blir kalla «Mobilitet i Verden» i Norge.

Programland er EU pluss Norge, Tyrkia, Island og Makedonia, og partnerland er med få unntak resten av nasjonalstatane i verda. Mobilitet kan omfatte studentar på alle nivå (BA, MA og PhD), undervisnings- og tilsettmobilitet og kan vere både til og frå programland.

Studentmobiliteten skal følge grunnprinsippa for erasmus studentmobilitet, ved at det må ligge føre underteikna bilateral erasmusavtale mellom institusjonane og learning agreement før utvekslinga kan skje.

I EU-systemet er det sett av midlar til 135.000 stipend over sju år. Kwart land får tildelt ein del av desse midlane, og institusjonane skal søke til sitt National Agency, som i vårt tilfelle er SIU. Det er institusjonen i programlandet som skal søke om stipendmidlar både for innreisande og utreisande mobilitet. Søknadsfrist er 4. mars for midlar for 2015/16.

SIU si utlysing finn ein her:

[http://www.siu.no/Hoeyere-utdanning/Erasmus-for-hoeyere-utdanning/Mobilitet-i-verden/\(view\)/11662](http://www.siu.no/Hoeyere-utdanning/Erasmus-for-hoeyere-utdanning/Mobilitet-i-verden/(view)/11662)

EU har fordelt stipendmidla geografisk slik:

1) Neighbourhood: 47%

2) Western Balkans: 18%

3) Asia: 18%

4) Industrialised Countries: 9%

5) Latin America: 5%

1) Armenia, Azerbaijan, Belarus, Georgia, Moldova, Territory of Ukraine as recognised by international law, Algeria, Egypt, Israel, Jordan, Lebanon, Libya, Morocco, Palestine, Syria, Tunisia, Territory of Russia as recognised by international law

2) Albania, Bosnia and Herzegovina, Kosovo, Montenegro, Serbia

3) Afganistan, Bangladesh, Bhutan, Campuchea, Kina, Nord-Korea, India, Indonesia, Laos; Maldivene, Malaysia, Mongolia, Myanmar, Pakistan, Nepal, Filippinene, Sri Lanka, Thailand, Vietnam, Kasakstan, Kirgisistan, Uzbekistan, Tadsjikistan, Turkmenistan

4) Australia, Brunei, Canada, Hong-Kong, Japan, Macao, New Zealand, Singapore, Sør-Korea, Taiwan, USA

SIU har informert om at Norge sin del av stipendmidla vil følgje den same geografiske inndelinga. Det betyr at institusjonane vil søke på stipendmiddel til dei ulike regionane, og tildeling av stipendmidlar vil vere øyremerka dei ulike regionane. Ein kan ikkje gjere rekning med å få flytte midlar frå ein region til ein annan.

Mobilitet i Verden og Universitetet i Bergen

Erasmusmobilitet til land utanfor Europa er ei positiv nyvinning for Universitetet i Bergen og ein mulegheit til å utvikle samarbeidet med strategiske viktige partnerar. Balanse i studentutveksling mellom partneruniversitet og UiB er eit uttalt mål og er viktig for å bygge langsiktige og gode relasjonar med samarbeidsinstitusjonane våre. Diverre er ubalansen svært stor og veksande når det gjeld studentutveksling med land utanfor Europa, og den viktigaste grunnen til det er det høge kostnadsnivået i Norge og fråveret av ei stipendieringsordning som kan tilgodesjå ikkje-europeiske studentar.⁴ «Mobilitet i verden» kan også brukast til å supplere og bygge vidare på samarbeidet som er etablert gjennom internasjonale program som Kvoteprogrammet og Eurasia-programmet. Det vil vere ein mulegheit til å styrke forskings- og utdanningssamarbeidet ein har med institusjonar utanfor Europa og fleire fagmiljø ser på ordninga som ein god mulegheit til å få samarbeidspartnerar der dette tidlegare har vore vanskeleg, for eksempel i Russland.

Ordninga kan også vere ein måte å gi litt tilbake til dei av samarbeidspartnerane som i lang tid har tatt imot studentar frå UiB utan å krevje skolepengar, men som aldri har sendt studentar til oss.

Ved UiB har ein starta arbeidet med å velje strategiske partnerar til Mobilitet til Verden innan kvart geografisk område, og fakulteta og institutta er med på denne prosessen. Ein har identifisert eit stort tal moglege samarbeidspartnerar basert på eksisterande avtalar om studentutveksling, men også på eksisterande forskings- og prosjektsamarbeid. Ein er no i ferd med å kontakte desse universiteta, og dette arbeidet skjer både sentralt via SA og lokalt via institutt/fakultet. Studieadministrativ avdeling vil sette saman og sende inn felles søknad frå UiB (Frist 4. mars).

Storleiken på stipenda

Med ein Euro-kurs på 9.00 NOK vil erasmusstipendet til denne studentgruppa utgjere 38.250 NOK for eitt semester. For å få opphaldsløyve i Norge krev dagens regelverk at alle studentar utanom EU/Schengen-området kan dokumentere at dei disponerer midlar til å dekke opphaldsutgiftene sine i Norge tilsvarende ca 49.000 NOK per semester.

Erasmusstipendet vil altså ikkje vere tilstrekkeleg til å dekke utgifter til livsopphald for studentar i denne gruppa. Erasmusmobilitet genererer ei tilleggsstøtte til institusjonane, kalt *funds for Organizing Mobility* (OM-midlar). «Mobilitet i verden» vil generere 3.150 NOK til UiB per utveksla student og denne støtta kan ein gi til kvar av erasmusstudentane frå partnerland saman med ordinær erasmusstøtte. Den samla Erasmusstøtta vil dermed utgjere 41.400 NOK.

---

⁴ I 2013 mottok UiB 120 studentar gjennom bilaterale avtalar. Av desse var det 24 studentar som ikkje tilhørte kategorien «industrialiserte land».

«Mobilitet i Verden»	Totalt per semester
Erasmusstipend	38.250 NOK
Funds for organizing mobility (OM-midler)	3.150 NOK
Krav frå UDI	49.000 NOK
Differanse	7.600 NOK

Her er det lagt til grunn ein Euro-kurs på 9.00 NOK

Behov for tilleggsfinansiering

Reknestykket over viser at med ein Euro-kurs på 9.00 NOK vil det vere ein differanse på 7.600 NOK mellom erasmusstipendet/OM-midler og UDI sitt krav til livsopphaldsmidler. Spørsmålet er om UiB skal stille ekstra midlar til disposisjon for denne gruppa studentar slik at dei kan oppfylle krava frå UDI. Alternativet er at studentane sjølve må skaffe desse midlane.

Det er grunn til å håpe at UiB kan rekne med ein plass mellom 25 og 50 stipend gjennom «Mobilitet i verden». Det betyr at det totalt vil mangle mellom 190.000 og 380.000 NOK dersom kravet til UDI skal kunne oppfyllest for alle dei aktuelle studentane.

UiB har gjort SIU merksam på utfordringa i storleiken på erasmusstipendet og kravet frå UDI, men det er ikkje kome signaler om at dette er noko sentrale myndigheiter vil gjere noko med. Vi veit heller ikkje korleis andre utdanningsinstitusjonar i Norge har tenkt å løyse dette.

Det er truleg at det nasjonalt vil vere sterkt konkurranse om «Mobilitet i verden»-midlane og at det vil kunne styrke søknaden dersom UiB gir signal om at ein ønskjer å tilleggsfinansiere slik studentmobilitet og gi ein økonomisk garanti tilsvarande kravet for å få studentvisum. Det vil samtidig vise at UiB ser på denne ordninga som svært viktig og i tråd med UiB sin internasjonale handlingsplan.

All studentmobilitet som er forankra i ein bilateral avtale genererer ei tilleggsutbetaling til institusjonane, også kalla «hodepengane». Dette tilskotet blir utbetalt etterskotvis basert på innrapportering til DBH. I statsbudsjettet for 2015 er det lagt til grunn 7.500 NOK per mobilitet. Ein mulighet er at «hodepengar» som blir generert av erasmusstudentar gjennom «Mobilitet i verden-ordninga» blir ført tilbake til studenten og betalast ut saman med erasmusstøtta. Det vil bety at fakultetet studenten studerer ved gir eit tilskot på 7.500 til erasmusstudenten.

Det er på den andre sida ingen tradisjon ved UiB at det blir lagt føringar på korleis fakulteta skal bruke «hodepengane». Ein er heller ikkje kjent med at andre institusjonar i Norge planlegg å plusse på erasmusstipendet med egne midlar. «Hodepengane» er viktige i budsjetta til fakulteta, og ei slik omfordeling vil nødvendigvis gå på bekostning av andre behov.

Ein kan også tenke seg at fakulteta legg opp til ulik praksis når det gjeld dette spørsmålet, men det vil i så fall føre til ein forskjellsbehandling av dei innreisande studentane som kan bli krevjande å forklare. Det vil derfor vere ein stor fordel dersom fakulteta kjem fram til ein felles praksis. Forslaget om bruk av «hodepengar» gjeld berre midlar generert av «Mobilitet i verden» ordninga og ikkje anna studentmobilitet. Samstundes vil alle studiepoeng som blir tatt av desse studentane utløyse statlege midlar som all anna studiepoengproduksjon.

Studentar frå kategorien industrialiserte land (USA, Canada, Australia m.m.) vil truleg lettare klare å skaffe eigne midlar og kan derfor evt utelatast frå ordninga om bruk av hodepengar sjølv om dei er innreisande erasmusstudentar gjennom «Mobilitet i verden».

Dersom UiB ikkje ønskjer og å gi slik garanti vil erasmusstudentar frå partnerland måtte dokumentere med bankinnskott at dei disponerer differansen mellom erasmusstøtta og beløpet som UDI krev dokumentert. For mange av desse studentane vil dette vere fullt mogeleg, men det kan også føre til at gode og motiverte studentar må takke nei til eit studieopphald ved UiB og at det blir vanskeleg å rekruttere frå enkelte land.

Saka blir med dette lagt fram for Utdanningsutvalet for *drøfting*.

Ephorte: 15/1541

Sak 9/15

Olsens legat – oppnevning av vurderingskomite

Saksnotat fra Studieadministrativ avdeling

Vedtaks sak

Notat

Til: Universitetets utdanningsutvalg

Fra: Studieadministrativ avdeling

Møte: 05. februar 2015

Ephorte: 15/1541

Bakgrunn

11. november ble Jacob. R Olsens og Johanne Georgine Olsens legat lyst ut med frist 1. desember. For 2015 lyses det ut kr. 500 000,- til utdanning, forskning og formidling ved UiB. For 2015 går midlene til forskning på bruk av nye undervisnings- og læringsformer. Kr. 400 000,- av midlene skal gå til forskere og stipendiater og kr. 100 000,- til studenter.

I utlysningsteksten heter det: *For 2015 går midlene til forskning på bruk av nye undervisnings- og læringsformer. Legatmidlene skal bidra til forskningsbaserte undervisningsmetoder og -tiltak som fremmer læring. Ansatte som bidrar til pedagogisk utvikling gjennom utprøving av og forskning på nye undervisnings- og læringsformer vil bli prioritert.*

Det har kommet inn tre søknader fra studenter og 15 fra ansatte ved UiB. Studentene kommer fra tre fakultet: MN-fakultetet, MOF og PSY, mens søknadene fra de ansatte kommer fra HF, MOF, PSY og SV.

Sammensetting av vurderingskomite

Universitetsstyret fungerer som fondsforvalter og vedtar tildeling av fondsmidler. Nytt av året er at et utvalg satt ned av Utdanningsutvalget, skal gi tilråding til styret om tildeling av midler.

Det er ikke satt opp egne retningslinjer for sammensetning av en slik vurderingskomite. Vi legger derfor til grunn de samme prinsippene som for sammensetning av vurderingsnemnd for tildeling av PEK-midler og Uglepris. Vurderingskomite skal da bestå av viserektor for utdanning, to visedekaner for utdanning og en studentrepresentant.

Av hensyn til ivaretagelse av habilitet, og i den grad det er mulig, blir komiteen satt sammen av utdanningsdekaner fra fakulteter som ikke er blant søkerne. Det tas også til en viss grad hensyn til historikk når vurderingskomiteen skal settes sammen, slik at vervene går på omgang blant fakultetenes utdanningsdekaner.

Forslag til Vedtak

Vurderingskomiteen for Olsens legat 2015, består av viserektor for utdanning Oddrun Samdal, en studentrepresentant, og utdanningsdekanene Bjørnar Borvik (JUS) og Harald Walderhaug (MN)

Ephorte: 15/1542

Sak10 /15   Universell utforming og tilrettelegging ved UiB

Saksnotat fra Studieadministrativ avdeling

Orienteringssak

Notat

Til: Universitetets utdanningsutvalg

Fra: Studieadministrativ avdeling

Møte: 05. februar 2015

ephorte: 15/1542

Bakgrunn

Informasjon om hvordan tjenestene til studenter med nedsatt funksjonsevne er organisert og hvordan UiB jobber med dette området er blitt etterspurt. Universell ved NTNU, som er en nasjonal enhet som jobber for å fremme et inkluderende læringsmiljø for studenter med funksjonsnedsettelse i høyere utdanning og en pådriver for universell utforming, har kommet med innspill til UiB om å se på informasjonen om universell utforming på weben.

Norge skal være universelt utformet innen 2025. Universell utforming er utforming av produkter og omgivelser på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker i så stor utstrekning som mulig, uten behov for tilpassing og spesiell utforming.

«Lov om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne» har som formål å fremme likestilling uavhengig av funksjonsevne, og hindre diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne. Loven angir en plikt til generell tilrettelegging (universell utforming) og individuell tilrettelegging. Ifølge loven skal skole- og utdanningsinstitusjon foreta rimelig individuell tilrettelegging av lærested og undervisning for å sikre at elever og studenter med nedsatt funksjonsevne får likeverdige opplærings- og utdanningsmuligheter.

LMU har et spesielt ansvar for studenter med funksjonsnedsettelse og universell utforming. Både *Handlingsplan for styrking av læringsmiljøet ved Universitetet i Bergen 2013-2015* og *Handlingsplan for likestilling 2012-2015* inneholder tiltak rettet mot universell utforming og individuell tilrettelegging.

Ifølge strategien for UiB skal universitetet prioritere helhetlige læringsmiljø og gode studentarbeidsplasser, samt videreutvikle bruken av digitale hjelpemidler i undervisningen.

Hvordan jobber UiB med individuell tilrettelegging og universell utforming?

Studieadministrativ avdeling (SA) har ansvar for tilrettelegging av eksamen for studenter med nedsatt funksjonsevne. Når det gjelder tilrettelegging av studiesituasjonen, så skjer denne på fakultetene. Det er en kontaktperson for studenter med funksjonsnedsettelse på hvert fakultet. SA har en koordinator- og rådgivendefunksjon for kontaktpersonene på fakultetene og tilbyr opplæring. I tillegg organiserer SA møter hvert semester for kontaktpersonene, der også Siri Bjerkestrand, som har et spesielt ansvar for studenter med nedsatt funksjonsevne i LMU, og SiB deltar.

SA har arrangert et seminar for kontaktpersonene der Universell orienterte om sitt tilbud til kontaktpersonene og aktuelt regelverk. I tillegg ble aktuelle problemstillinger som fakultetene hadde spilt inn drøftet. Målsetningen bak dette initiativet var kompetanseheving, å knytte kontaktpersonene tettere opp mot Universell og å oppfordre til deltakelse på seminar og konferanser som de arrangerer. Det er planlagt ytterligere kompetansehevingstiltak for kontaktpersonene. En kompetansehevingsplan skal utarbeides i samarbeid med fakultetene, Universell og SiB i løpet av vårsemesteret 2015.

SA har utarbeidet et hefte rettet mot vitenskapelig personale med informasjon om tilretteleggingsbehov for ulike grupper av studenter med nedsatt funksjonsevne i undervisningssituasjonen. Heftet ligger på weben og er planlagt oppdatert, og vil bli sendt ut til alle ansatte.

Informasjon på web rettet mot studenter med nedsatt funksjonsevne inneholder blant annet opplysninger om kontaktinformasjon, tilrettelegging av studier, eksamen, det fysiske læringsmiljøet og lenker til relevant regelverk og handlingsplaner. Det er ønskelig å synliggjøre og forbedre denne informasjonen samt informasjon om universell utforming. Informasjonen skal ivareta både potensielle studenter og studenter ved UiB. Informasjon rettet mot ansatte skal også forbedres. UiB vil samarbeide med Universell i dette arbeidet.

Læringsmiljøutvalget har i samarbeid med Studieadministrativ avdeling arrangert seks temamøter med fokus på universell utforming. Det har blant annet vært møter om universell utforming av bygninger, undervisning og digitalisering, IKT og et kurs i Antidiskrimineringsloven. Intensjonen med temamøtene har vært å skape større bevissthet og øke kunnskapen om universell utforming og gi forslag til hvordan en kan gjøre læringsmiljøet universelt utformet.

Det arbeides for å gjeninnføre en mentorordning for studenter med nedsatt funksjonsevne ved UiB, og ulike modeller for hvordan dette kan organiseres er vurdert. Ordningen er for studenter som har støtte til mentor via NAV, og innebærer at noen må ha ansvar for å utarbeide kontrakt og utbetale lønn til mentorene, og få beløpet refundert fra NAV. Det er dermed ikke knyttet utgifter til ordningen for UiB.

Personal- og organisasjonsavdelingen har opplyst at UiB som tiltaksarrangør kan inngå avtale med mentor som ikke-ansatt arbeidstaker – også kalt oppdragstaker/frilanser. POA anbefaler at UiB benytter seg av denne ordningen overfor mentorer for studenter. I forbindelse med en slik ordning kan POA utarbeide avtalekontrakt for mentor, og lønnskontoen kan utbetale lønn, som de får refundert fra NAV. Avtalekontrakten bør underskrives på fakultetet der studenten studerer.

I 2013 startet Eiendomsavdelingen et prosjekt for å kartlegge universell utforming av UiB sin bygningsmasse for å møte kravet om at Norge skal være universelt utformet i 2025. Målsetningen er å kartlegge UU-tilstand i bygningsmassen og utarbeide detaljerte planer for tiltak rettet mot forbedring av det fysiske arbeids- og læringsmiljøet og økt tilgjengelighet i byggene.

Når det gjelder universell utforming av undervisning, så satses det på nye digitale løsninger gjennom programmet DigUiB. Delprosjektet «Digital undervisning» arbeider med å kartlegge behov, utvikle og implementere ny læringsteknologi og digitale støttesystemer ved universitetet. Målet er at nye digitale tjenester skal gi ansatte og studenter mer fleksibilitet og rom for individuell tilpassing i hverdagen.

For å gjøre Mi side mer universelt utformet, ble det gjennomført en revisjon av systemet i 2007. Nå arbeides det med en omstilling til ny læringsplattform som skal erstatte Mi side. Universell utforming vil ha fokus ved innføring av ny læringsplattform.

Saken legges fram for Utdanningsutvalget til *orientering*.

Sak 11/15   Klage fra Psykologisk Studentutvalg- oppfølging

Saksnotat fra Studieadministrativ avdeling

Orienteringssak

Notat

Til: Universitetets utdanningsutvalg

Fra: Studieadministrativ avdeling

Møte: 5. februar 2015

ephorte: 15/1543

Bakgrunn

Læringsmiljøutvalget (LMU) får en jevnlig tilstandsrapport om læringsmiljøet ved institusjonen gjennom besøksrundene på fakultetene og i rapporteringen i forbindelse med utdanningsmeldingen. I tillegg mottar utvalget to ganger årlig en kortfattet rapport om eventuelle konkrete avvik i form av mottatte klager på læringsmiljøet fra fakultetene.

I forbindelse med møtet 26. november mottok LMU en omfattende klage fra Psykologisk studentutvalg (PSU) (sak 37/14). Utdanningsutvalget fikk klagen samtidig, og oppfølging av saken har skjedd i samråd med LMU. Klagen gjaldt sviktende informasjonsrutiner, sen begrunnelse for sensur og mangelfull oppfølging av klagen fra fakultetets side.

PSU klager over store endringer i timeplanene, dårlig informasjon, manglende tilbakemeldinger til studentene og brudd på tidsfrister. De peker på at disse problemene har vedvart iallfall siden 2010 uten at det har skjedd en forbedring av situasjonen.

Ifølge PSU utgjør endringer i forelesningsplanen et problem. Informasjonen om endringene er ofte mangelfull. De flyttes kun i kalenderen i Mi side, og blir nærmest aldri begrunnet. Det skjer også hyppige endringer i obligatorisk undervisning.

PSU mener at sen begrunnelse for eksamenskarakter og manglende begrunnelse utgjør et problem. I tilfeller der studentene blir oppfordret til å ta kontakt med sensor for å få en begrunnelse for sensuren er anonymiteten til studenten ikke tilstrekkelig ivaretatt. I tillegg er sensuren forsinket hvert eneste semester, noe som har pågått over flere år.

Informasjonen om klagemuligheter på fakultetets vedtak oppleves som mangelfull av PSU, og studenter har uttrykt frykt for konsekvensene av å klage.

Ifølge PSU tar fakultetet sakene seriøst, men de får til svar at det er få klager på disse forholdene. PSU ser dette i sammenheng med dårlig informasjon om klagemuligheter. PSU mener at klagen fra dem bør være tilstrekkelige for at fakultetet følger dem opp og setter inn tiltak. Det har vært flere møter med fakultetet om saken.

Under behandling av saken i LMU fattet utvalget følgende vedtak:

Læringsmiljøutvalget tar rapportene til etterretning. Utvalget ser positivt på at de innrapporterte klagen ved de fleste fakultetene allerede er fulgt opp.

Læringsmiljøutvalget ber Det psykologiske fakultet om å finne en snarlig løsning på klagen fra PSU i tett dialog med studentutvalget. Det skal orienteres om saken i Utdanningsutvalget.

Læringsmiljøutvalget har informert Det psykologiske fakultet om tilrådingen fra LMU og bedt om en statusoppdatering i saken.

Tilbakemelding fra Det psykologiske fakultetet

Fakultetet har kommet med tilbakemelding om tiltak de enten har satt i gang eller planlegger å sette i gang i forhold til problemstillingene som blir belyst i klagen fra PSU.

Problemet med manglende eller forsinkede begrunnelser:

Fakultetet beklager manglende og for sen sensur. De har satt i gang følgende initiativ når det gjelder sensorarbeid og arbeid med at studenter skal få begrunnelsene i tide:

- Fakultetet har gått gjennom og kvalitetsjekkert sensorkorpset på programmene.
- Fakultetet har utarbeidet sensormapper der blant annet regler rundt begrunnelser er beskrevet.
- Dersom frister for begrunnelse ikke blir overholdt eller eksamenskontoret ikke får inn begrunnelser, skal dette meldes til visedekan og instituttledere slik at disse er kjent med saken og kan ta den opp lokalt med intern sensor, programansvarlig eller med emneansvarlig på instituttet.
- Dersom sensurprosessen og tilbakemeldingen ikke er i tråd med retningslinjene, skal faglig ledelse på instituttet og emneansvarlig inn i saken, slik at studenter som har bedt om begrunnelse får dette. Dersom sensuren blir begrunnet forsinket, skal studenten straks informeres om dette.
- Når det gjelder ivaretagelse av studentenes anonymitet i forbindelse med begrunnelse av sensur vil denne bli bedre ivaretatt når UiB går over til «tilfeldig» kandidatnummerering våren 2015.

Fakultetet arbeider for å etablere en felles forståelse av «policy» rundt undervisningen, særlig på profesjonsstudiet. I den sammenheng er kommunikasjonen og formidlingen av flytting av forelesninger, eventuelt også andre forhold til studentene, slik at de får denne i tide viktig.

Det understrekes av fakultet at de har meldt inn behov for en funksjon som automatisk sender sms til studenter når det skjer endringer i timeplanfestet undervisning i forbindelse med utarbeiding av ny læringsplattform ved UiB.

Fakultetet planlegger å få til et system der de kulltillitsvalgte, programansvarlig eventuelt også instituttleder har møteplasser lokalt på instituttet slik at de kan finne lokale løsninger og avklare sakene med studentene, før det går så langt at de kommer til fakultetsledelsen, eller som nå i Studvest.

Fakultetet beklager dersom studenter opplever at de ikke kan reise spørsmål, eller komme med kritikk. De ønsker og tilstreber fortsatt god og løpende dialog med PSU, andre studentrepresentanter og studenter for øvrig. De trenger studentenes tilbakemeldinger for at forhold skal bli bedre.

Kommentarer fra PSU

PSU har fått tilsendt fakultets forslag til tiltak, og har følgende kommentarer:

Vi takker for muligheten til å komme med innspill og kommentarer før sakspapirene sendes ut.

PSU synes det er svært positivt at fakultetet har satt i gang tiltak vi håper kan gi gode resultater. I tillegg vil vi berømme fakultetet for å fortsette det gode samarbeidet med oss, også i en situasjon der mange kunne følt seg anklaget.

Vi er fornøyde med at fakultetet setter i gang tiltak, men ønsker en tett oppfølging av at tiltakene gjennomføres og at det dokumenteres at de har ønsket effekt, slik at man eventuelt kan sette i gang nye tiltak hvis dette ikke er tilstrekkelig. I tillegg håper vi det blir satt i gang tiltak som vil opprettholde eventuelle positive effekter. Vi har allerede avtalt et nytt oppfølgingsmøte med fakultetet 17. mars, etter fakultetet orienterte oss om tiltakene de har satt i gang 27. januar.

Vi vil igjen understreke at selv om enkeltsaker har fått stor oppmerksomhet, blant annet etter Studvest tok kontakt med oss og ville lage en sak, er det de generelle problemene som er

fokuset i vår klage. Til tross for at feil kan skje, mener vi at omfanget av antall feil har vært større enn det som kan aksepteres. Vi opplever at fakultetet ber om enkeltsaker som kan gjøres noe med, når vi kommer med statistikk. Når vi kommer med enkeltsaker opplever vi at det er et ønske for å gjøre noe med systemet, og at enkeltsakene ikke er så farlige. Enkeltfeil vil skje, men vi mener det er alt for mange enkeltfeil i dag, til at det kan kalles enkeltfeil. Vi lurte også på hvordan fakultetet vet at disse sakene faktisk er enkeltfeil, når vi for eksempel har mange studenter som har tatt kontakt med oss fordi de har måtte purre flere ganger for å få begrunnelse. Hvordan vet fakultetet at ingen har sluttet å purre?

Med tanke på en felles policy av endringer i undervisningsplanen synes PSU ikke det er greit å si at studenter skal være tilgjengelige når som helst fra 08.15 - 16.00 gjennom hele semesteret, slik det har blitt foreslått. Det hjelper ikke med en felles policy, hvis den felles policien ikke er god. En felles policy bør bygge på at studentene skal ha krav på en forutsigbar studiehverdag. Dette fordi studenter også studerer på kveldstid, samt at oppgaver gis over helger. Vi har også opplevd at obligatorisk undervisning legges til etter semesterslutt eller til og med inn i semesteret etter.

Fakultetet har sagt de vil øke kommunikasjonen til studentene når de vet at feil skjer, og PSU har sagt seg villig til å hjelpe dem med dette. Vi synes det er positivt at fakultetet ønsker å bedre informasjonsflyten. Dette håper vi at fakultetet følger opp i tiden som kommer.

Vi vil avslutte med å si at vi synes det er positivt at fakultetet velger å fremme et ønske om å ha tillitsvalgte i kull/forelesninger. Vi ønsker (og har avtalt) et samarbeid med fakultetet for å skape økt engasjement og naturlige kontaktflater mellom tillitsvalgte på lavere nivå og ledelsen på det aktuelle nivået. Planen for dette vil bli utformet i samarbeid med fakultetet. Dette kan bidra til at PSU får raskere og bedre tilbakemelding på hvordan studentene opplever situasjonen i framtiden og om det eventuelt oppstår situasjoner som bør følges opp spesielt.

29.01.14/IRIG

Saken legges fram for Utdanningsutvalget til orientering.